

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет здоров'я, психології, фізичної культури та спорту
Кафедра теорії і методики фізичного виховання і спорту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
другого (магістерського) рівня

**ТЕНДЕНЦІЇ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНД АНГЛІЙСЬКОЇ
ПРЕМ'ЄР-ЛІГИ З РЕГБІ**

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

Освітня програма «Фізична культура і спорт»

Шифр _____

Виконав студент ФКСм-24-1

_____ Андрій ДЗЯВОРУК

Керівник к.фіз.вих, доцент

_____ Олег КВАСНИЦЯ

Нормоконтролер

_____ Олександр Антонович

До захисту допускаю:

В.о.завідувача кафедри теорії і

методики фізичного

виховання і спорту

_____ Тетяна ЧОПИК

Дата _____

АНОТАЦІЯ

Тенденції змагальної діяльності команд англійської прем'єр-ліги з регбі. – Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» за освітньою програмою «Фізична культура і спорт». Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2025.

У сучасному регбі ефективність підготовки команд значною мірою залежить від глибини аналізу змагальної діяльності та об'єктивного оцінювання техніко-тактичних дій спортсменів. Англійська Прем'єр-ліга з регбі є одним із найконкурентніших чемпіонатів у світі, де проявляються провідні тенденції розвитку регбі-15: інтенсифікація атаквальних дій, підвищення ролі силових фаз гри, зростання ефективності стандартних положень та тактичної варіативності. Вивчення змагальної діяльності команд цього чемпіонату дає змогу виявити ключові закономірності сучасного ігрового стилю, визначити домінуючі фактори результативності та оцінити динаміку їх розвитку, що підтверджує актуальність проведеного дослідження.

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексний аналіз техніко-тактичних показників команд Англійської Прем'єр-ліги за період 2017–2024 років. Дослідження проходило у декілька етапів і включало огляд науково-методичної літератури, визначення основних показників змагальної діяльності, збір і статистичну обробку показників восьми сезонів чемпіонату, а також порівняльний аналіз команд-переможців і команд, що програли. Узагальнення отриманих результатів дозволило описати довгострокові тенденції у структурі ігрових дій, встановити стабільні та варіативні фактори успішності й оцінити їхній вплив на результат матчу.

Результати дослідження показали, що найвагомими для досягнення перемоги є кількість спроб, реалізацій та ефективність молів, які протягом усіх сезонів демонструють стабільну перевагу команд-переможців. Водночас такі показники, як сутички, коридори, раки та захоплення, мають значну мінливість і

не завжди визначають підсумок матчу. Виявлено тенденцію до зростання динамічності та результативності гри, посилення значення швидких атак та підвищення ефективності силових фаз. Порівняння сезонів дозволило встановити еволюцію техніко-тактичних підходів та адаптацію команд до вимог сучасного регбі на високому рівні.

Проведене педагогічне дослідження сприяло уточненню ключових індикаторів успішності та формуванню науково обґрунтованого підходу до аналізу змагальної діяльності у регбі-15. Отримані результати можуть бути використані тренерами, спортивними аналітиками та фахівцями з підготовки регбістів для оптимізації тренувального процесу, розробки тактичних моделей гри та прогнозування ефективності команд у сезонних і міжнародних змаганнях. Матеріали роботи також мають цінність для навчального процесу у закладах вищої освіти та подальших наукових досліджень у сфері спортивної аналітики.

Ключові слова: регбі-15, змагальна діяльність, техніко-тактичні показники, Прем'єр-ліга, аналіз ефективності, командна підготовка.

ANNOTATION

Trends in the Competitive Activity of English Premiership Rugby Teams. – Qualification work of the master in the specialty 017 «Physical Culture and Sports» in the educational and professional program «Physical Culture and Sports». Khmelnytsky National University. – Khmelnytsky, 2025.

In modern rugby, the effectiveness of team preparation largely depends on the depth of competitive performance analysis and the objective evaluation of players' technical and tactical actions. The English Premiership is one of the most competitive rugby championships in the world, reflecting the leading trends in the development of rugby union: the intensification of attacking actions, the increasing importance of power phases, the growing efficiency of set pieces and the expansion of tactical variability. Studying the competitive activity of teams in this championship makes it possible to identify key patterns of the contemporary playing style, determine the dominant factors of performance effectiveness, and assess their long-term dynamics, which highlights the relevance of the present research.

This qualification work presents a comprehensive analysis of the technical and tactical indicators of English Premiership teams over the 2017–2024 seasons. The research was conducted in several stages and included a review of scientific and methodological literature, the identification of key competitive performance indicators, the collection and statistical processing of data from eight league seasons, as well as a comparative analysis of winning and losing teams. The synthesis of the obtained results enabled the identification of long-term trends in game structure, the determination of both stable and variable factors of success, and the assessment of their influence on match outcomes.

The findings indicate that the most significant determinants of victory are the number of tries, conversions, and maul effectiveness, all of which consistently demonstrate clear superiority among winning teams across all seasons. At the same time, such indicators as scrums, lineouts, rucks and tackles show considerable variability and do not always directly influence the final score. A general trend was

identified towards increased game dynamism and scoring intensity, the growing role of rapid attacking actions, and enhanced effectiveness of power-based phases. Seasonal comparisons revealed the evolution of technical and tactical approaches and the ability of teams to adapt to the demands of high-level modern rugby.

The study contributed to clarifying key success indicators and forming a scientifically grounded approach to analysing competitive performance in rugby union. The results may be used by coaches, sports analysts, and rugby performance specialists to optimise training processes, develop tactical models of play, and forecast team effectiveness in seasonal and international competitions. The material of the work is also valuable for educational purposes in higher education institutions and for further scientific research in the field of sports analytics.

Keywords: rugby union, competitive performance, technical and tactical indicators, Premiership, performance analysis, team preparation.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РЕГБІ	11
1.1. Характеристика змагань та змагальної діяльності	11
1.2. Змагальна діяльність у спортивних іграх	27
1.3. Особливості змагальної діяльності команд у регбі	33
Висновки до розділу 1	39
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	41
2.1. Методи дослідження	41
2.2. Організація дослідження.....	43
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНД АНГЛІЙСЬКОЇ ПРЕМ'ЄР-ЛІГИ З РЕГБІ	45
3.1. Загальні тенденції показників змагальної діяльності команд ..	45
3.2. Порівняльний аналіз показників між командами, що виграли і програли	55
Висновки до розділу 3	62
ВИСНОВКИ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток сучасного регбі характеризується високою конкуренцією, зростанням інтенсивності ігрових дій та постійним вдосконаленням тактичних підходів, що висуває нові вимоги до аналізу змагальної діяльності команд. Англійська Прем'єр-ліга з регбі є одним із провідних чемпіонатів у світі, у якому зосереджені команди високого професійного рівня, що демонструють широкий спектр техніко-тактичних моделей гри. Вивчення тенденцій змагальної діяльності у цьому чемпіонаті дозволяє краще зрозуміти сучасні закономірності розвитку регбі-15 та визначити ключові фактори результативності у висококваліфікованому спорті. Саме тому аналіз динаміки та специфіки показників команд Прем'єр-ліги має не лише теоретичне, але й значне практичне значення [2, 22, 45, 66].

В умовах глобального розвитку спортивної аналітики та появи нових технічних можливостей для збору і обробки даних значно зростає роль доказового підходу у підготовці спортсменів. Аналіз змагальної діяльності дає змогу виявити закономірності успішної гри, структурувати індикатори ефективності, прогнозувати результативність та оцінювати вплив окремих техніко-тактичних дій на підсумок матчу. Проте, попри зростаючу кількість досліджень у сфері ігрових видів спорту, саме регбі-15 залишається відносно менш вивченим у науковому аспекті, що особливо стосується систематичного аналізу тенденцій на основі великих вибірок змагальних даних. Це підсилює потребу у комплексному дослідженні, спрямованому на розкритті структурних особливостей і динаміки ключових показників гри [10, 18, 33].

Актуальність роботи підсилюється і тим, що сучасні команди Прем'єр-ліги використовують різні моделі гри, які постійно трансформуються під впливом змін у правилах, підготовці спортсменів та тактиці ведення боротьби. Виявлення тенденцій змагальної діяльності дозволяє описати загальні напрями еволюції командних стратегій, визначити домінуючі техніко-тактичні дії для команд-переможців, а також встановити відмінності між командами з різним

рівнем результативності. Це сприятиме глибшому розумінню сучасної спортивної практики та може бути корисним для тренерів, аналітиків та фахівців зі спортивної науки [11, 25, 39].

Також вагомим є практичний аспект дослідження, оскільки результати аналізу можуть бути використані для корекції тренувального процесу, оптимізації ігрових моделей та вдосконалення стратегічних рішень, що приймаються тренерським штабом. Визначення індикаторів, які найглибше впливають на успішність виступу, дозволить розробляти більш точні та індивідуалізовані програми підготовки. Крім того, отримані дані можуть стати основою для подальших наукових розробок у галузі спортивної аналітики, моделювання і прогнозування результатів у регбі.

Метою магістерської роботи є виявлення та аналіз тенденцій змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15 за період 2017–2024 років.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1. Здійснити аналіз науково-методичної літератури, що стосується структури та особливостей змагальної діяльності у спортивних іграх, зокрема у регбі-15.
2. Охарактеризувати специфіку змагальної діяльності команд у регбі-15 та визначити основні техніко-тактичні показники, що використовуються для її оцінювання.
3. Провести аналіз загальних тенденцій показників змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги за восьмисезонний період.
4. Виконати порівняльний аналіз техніко-тактичних показників команд-переможців і команд, що програли, з метою виявлення стабільних факторів успіху та їх динаміки.

Об'єкт дослідження: змагальна діяльність команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15.

Предметом дослідження: техніко-тактичні показники змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15.

Наукова новизна. Наукова новизна роботи полягає у комплексному аналізі тенденцій змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15 за період 2017–2024 років, що дало змогу вперше систематизувати динаміку ключових техніко-тактичних показників у довгостроковій перспективі. У ході дослідження визначено стабільні та варіативні фактори, які відрізняють команди-переможці від команд, що програли, зокрема встановлено провідну роль спроб, реалізацій та ефективності молів у формуванні результативності. Отримані дані розширюють наукові уявлення про специфіку сучасного ігрового стилю у регбі-15 та підсилюють аналітичні підходи до оцінювання техніко-тактичної діяльності команд.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів тренерами, аналітиками та фахівцями з підготовки регбістів для підвищення ефективності змагальної діяльності команд. Виявлення ключових техніко-тактичних показників, що найбільш суттєво впливають на успіх у матчах, забезпечує основу для оптимізації тренувального процесу, акцентування уваги на завершенні атак, реалізації стандартних положень та підвищенні якості силових фаз гри. Встановлені тенденції можуть використовуватися для формування тактичних моделей, порівняльного аналізу суперників, а також для підготовки команд до сезонів Прем'єр-ліги з урахуванням динаміки розвитку регбі. Крім того, результати дослідження можуть бути корисними у спортивній аналітиці для створення статистичних прогнозів та удосконалення методик оцінювання командної ефективності.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи були представлені на V Регіональній науково–практичній інтернет–конференції «Фізична культура і спорт: актуальні питання» (м. Хмельницький, 2025).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 74 сторінки, містить 8 таблиць та 2 рисунка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РЕГБІ

1.1. Характеристика змагань та змагальної діяльності

Змагальна діяльність у регбі – це цілеспрямований і організований процес, що поєднує високий рівень фізичної, технічної, психічної та тактичної активності гравців, спрямованої на досягнення переваги над суперником у межах офіційних матчів. Вона охоплює не лише безпосереднє протиставлення команд під час ігрових епізодів, але й комплекс взаємодії між спортсменами, тренерським штабом і фахівцями, які забезпечують оптимальні умови для реалізації потенціалу кожного гравця та команди в цілому. Стратегічне планування, підготовка до матчу та вибір тактичної моделі гри мають ключове значення, оскільки результативність у регбі визначається ефективним поєднанням фізичної підготовленості, техніко-тактичних умінь і командної злагоженості.

Платонов В.М. [22] зазначає, що основою змагальної діяльності є змагальні дії, які відображають технічні й тактичні можливості спортсменів. У регбі такі дії формуються у вигляді командних та індивідуальних ігрових елементів – передач, відборів, контактних епізодів, раків, молів, коридорів і сучок, що є невід'ємними компонентами побудови атаки та оборони. Кожен із цих елементів потребує раціонального використання фізичних можливостей гравця, точних рухових навичок, а також вміння інтегрувати окремі дії у цілісні тактичні комбінації. Успішне їх виконання залежить від рівня моторного навчання, здатності спортсмена адаптуватися до постійних змін ситуації на полі та швидко приймати рішення в умовах обмеженого часу і простору.

Змагальна діяльність у регбі має складну, багатокомпонентну структуру, оскільки потребує поєднання силової витривалості, швидкісних якостей, технічної точності та психологічної стабільності. Матчі у регбі проходять у високому темпі та супроводжуються значною кількістю силових єдиноборств, тому здатність спортсмена підтримувати концентрацію, контролювати емоційні

реакції та ефективно діяти під тиском є одним із вагомих чинників успіху. Важливим є і командний аспект, адже результат залежить не лише від індивідуального рівня окремих гравців, а й від узгодженості дій усіх ліній, а також роботи тренерів, аналітиків і спортивних психологів, які забезпечують інформаційну та емоційну підтримку протягом підготовчого і змагального періодів.

Таким чином, змагальна діяльність у регбі виступає як комплексна система, що охоплює фізичні, технічні, тактичні й психоемоційні компоненти, а також передбачає постійну адаптацію до умов матчу та дій суперника. Високий рівень розвитку когнітивних умінь – швидкість мислення, аналіз і прогнозування ігрових ситуацій – дозволяє гравцям своєчасно реагувати на тактичні зміни та забезпечувати ефективну реалізацію командної стратегії [4, 5, 17, 32].

Вознюк Т. [4] підкреслює, що змагальні дії не є простим виконанням окремих технічних рухів, а становлять складний, багатокомпонентний процес, у якому провідне значення має тактичне мислення спортсмена. У регбі, де ігрова ситуація змінюється щосекунди, успіх залежить від уміння поєднати техніко-силові елементи з продуманою стратегією командних дій. Висока результативність визначається не лише фізичною підготовленістю, а й здатністю гравця оперативно оцінювати ігровий простір, прогнозувати дії суперників та приймати оптимальні рішення у ситуаціях підвищеного тиску. Саме тому тренувальна підготовка в регбі повинна забезпечувати комплексний розвиток фізичних якостей, тактичної гнучкості та психологічної стійкості, що дозволяє спортсмену ефективно діяти навіть у найнапруженіших епізодах матчу [29, 35, 53].

Ефективність змагальної діяльності у регбі значною мірою визначається спроможністю гравців адаптуватися до динамічних змін тактичних рішень суперника та непередбачуваних ігрових ситуацій. У цьому виді спорту варіативність подій на полі є однією з найвищих серед командних ігор: постійні переходи між фазами атаки й оборони, раптові зміни лінії пресингу, швидкі переходи після підбору м'яча вимагають від спортсменів уміння миттєво

перебудовувати свої дії та зберігати високу швидкість мислення. На відміну від індивідуальних видів спорту, де корекція переважно стосується дозування фізичних зусиль або вдосконалення техніки, у регбі адаптаційні процеси охоплюють цілі тактичні моделі взаємодії між гравцями. Водночас важливим чинником залишається психоемоційна стійкість: здатність контролювати емоції, не втрачати концентрацію та підтримувати раціональність рішень у складних контактних ситуаціях є одним зі стрижневих елементів змагальної надійності спортсмена [12, 51].

Зовнішні чинники, такі як погодні умови, стан газону чи специфіка стадіону, можуть істотно впливати на якість та результативність змагальної діяльності у регбі. Наприклад, мокре покриття ускладнює контроль м'яча та збільшує кількість помилок при передачах, тоді як сильний вітер може впливати на точність ударів і вибір тактичних рішень при грі ногами. У таких умовах спортсменам необхідно швидко адаптуватися та коригувати власну техніку і тактику відповідно до обставин. Раціональний аналіз зовнішніх факторів у процесі підготовки дозволяє зменшити їхній негативний вплив і навіть перетворити певні особливості середовища на тактичну перевагу. Водночас важливо, щоб несприятливі умови не спричиняли надмірного психоемоційного напруження, а навпаки – стимулювали пошук оптимальних рішень та розвиток адаптивності спортсменів [4, 26].

Змагальна діяльність у регбі є багатокomпонентним явищем, яке поєднує фізичну підготовленість, технічну майстерність, тактичне мислення та психологічну стійкість гравців. Ефективність виступу залежить від злагодженої роботи спортсмена, тренера, аналітичного штабу, лікарів та інших фахівців, які забезпечують комплексний підхід до підготовки. Важливо зазначити, що змагальна діяльність формує не лише спортивну результативність, а й сприяє особистісному розвитку: виховує витривалість, самодисципліну, рішучість та здатність діяти в умовах тиску. У цьому аспекті регбі виступає не лише видом спорту, а й соціальним середовищем, яке сприяє становленню характеру та розвитку життєвої стійкості спортсменів.

Отже, аналіз змагальної діяльності має ґрунтуватися не тільки на оцінці статистичних показників чи досягнутих результатів, а й на вивченні взаємозв'язку між психологічною готовністю, техніко-тактичними діями та їх ефективністю у реальних ігрових ситуаціях. Такий підхід є важливим як для тренерів, так і для спортсменів, адже гармонійний розвиток усіх складових забезпечує стабільність виступів та конкурентоспроможність команди. Розуміння цих компонентів дозволяє вдосконалювати тренувальні програми, підлаштовуючи їх під індивідуальні потреби гравців і специфіку сучасного регбі [2, 55].

Рівень спортивних досягнень регбістів визначається результатами виступів на турнірах різного масштабу, де команда або окремі гравці демонструють свою підготовленість та конкурентоспроможність. Для національних збірних ключовими подіями є Кубок світу з регбі-15, чемпіонати Європи, міжнародні серії та тестові матчі, що мають вирішальне значення для світового рейтингу та статусу команди на міжнародній арені. Для клубних колективів провідне значення мають національні чемпіонати, європейські кубкові турніри та престижні міжклубні змагання, які дозволяють оцінити рівень ігрової взаємодії, індивідуальну майстерність спортсменів та ефективність застосованих тренувально-змагальних підходів. Саме на таких турнірах гравці демонструють максимальний рівень техніко-тактичної майстерності, адже від цих виступів залежить їхній професійний розвиток та подальша кар'єра [7, 50].

Досягнення високих результатів у регбі потребує системної та довготривалої змагальної підготовки, яка планується у межах річного та багаторічного тренувальних циклів. Навіть найкраща тренувальна програма не може забезпечити прогрес без регулярної участі у поєдинках з суперниками різних стилів гри, адже саме ігрова практика формує здатність адаптуватися до змінного темпу матчу, складних тактичних ситуацій та фізичного навантаження, характерного для регбі-15. Підготовчі матчі, передсезонні турніри та контрольні ігри виконують роль проміжних етапів на шляху до головних стартів сезону, забезпечуючи можливість корекції тактики, перевірки складу та підвищення

злагоженості команди. Разом із тим, змагальна діяльність розглядається як частина багаторічного розвитку спортсмена, що може включати чотирирічні міжнародні цикли або поступове інтегрування молодих гравців у команди високого рівня.

Змагальна підготовка є ключовим елементом системи підготовки регбістів, охоплюючи як окремі річні цикли, так і довгостроковий процес спортивного розвитку. Вона розпочинається з перших етапів спеціалізованої підготовки та триває протягом усієї кар'єри гравця, який виступає на високому рівні. На думку Борисової О.[2], основною метою змагальної підготовки є формування у спортсменів здатності максимально реалізовувати свої технічні навички, фізичні можливості та тактичні рішення у вирішальні моменти головних турнірів сезону.

Ефективність цього компоненту значною мірою визначається якістю планування та дотриманням базових принципів побудови змагального процесу. У регбі-15 структура календаря змагань має корелювати з рівнем підготовленості команди, специфікою ігрового стилю та завданням певного етапу річного циклу. Раціональне поєднання тренувальних навантажень, контрольних матчів і ключових турнірів сприяє адаптації спортсменів до високої інтенсивності та контактності гри, розвитку психологічної витривалості, а також вдосконаленню техніко-тактичних дій, необхідних у реальних ігрових ситуаціях [19, 28, 58, 65].

До участі у змаганнях повинні залучатися ті регбісти, чий рівень підготовленості відповідає вимогам конкретного турніру та ігровому плану команди. Важливим чинником успішної підготовки є збалансоване співвідношення тренувальних і змагальних впливів, яке забезпечує поступовий розвиток і стабілізацію спортивної форми. Водночас календар змагань та рівень суперників мають створювати достатню конкуренцію, стимулюючи гравців до максимального прояву фізичної потужності, технічної точності та тактичної гнучкості.

У кожному з етапів підготовки регбістів, як у межах річного циклу, так і у

багаторічній перспективі, має бути передбачена достатня кількість матчів, що дозволяють якісно реалізовувати завдання спортивного вдосконалення. При цьому важливо уникати як надмірної кількості ігор, що можуть спричинити переважно, зниження фізичної працездатності та підвищений ризик травм, так і недостатньої кількості стартів, яка веде до втрати ігрового тону та зниження змагальної готовності [29, 57, 63].

Змагальна підготовка у регбі-15 є одним із найскладніших компонентів тренувального процесу, оскільки поєднує високу інтенсивність, контактність, різноманітність техніко-тактичних дій і значне психологічне навантаження. Її зміст залежить від специфіки амплуа гравця, рівня його підготовленості та індивідуальних особливостей. Головною метою виступає забезпечення умов, у яких спортсмен зможе максимально ефективно реалізувати напрацьовані технічні, фізичні та тактичні навички у реальних ігрових ситуаціях. Це потребує детального планування, що враховує як фізичну готовність гравців, так і їхню психологічну стійкість до протидії супернику та стресових умов матчу [7, 22, 61, 62].

Ефективна змагальна підготовка повинна спиратися на продуману стратегію, яка охоплює всі етапи змагальних циклів – від підготовчих товариських матчів до ключових ігор чемпіонату чи міжнародних турнірів. Важливо правильно визначити оптимальну кількість поєдинків, їхню складність та тип суперників на кожному етапі сезону. Поступовий перехід від простіших ігор до більш конкурентних дозволяє гравцям адаптуватися до зростаючих вимог, розвивати впевненість, вдосконалювати техніко-тактичні рішення та підвищувати стресостійкість [7, 29, 31, 64].

Одним із ключових завдань організації підготовки є забезпечення збалансованого співвідношення між тренувальною та змагальною діяльністю. Надмірна кількість матчів може знижувати ефективність тренувального процесу, уповільнювати відновлення та призводити до психологічної втоми. Натомість недостатня кількість ігрової практики не дає змоги повноцінно перевірити та адаптувати технічні й тактичні дії до умов реального суперництва. Оптимальний

баланс дозволяє водночас розвивати фізичні й технічні якості на тренуваннях та ефективно застосовувати їх у матчах, де присутній тиск часу, суперника та ситуаційної мінливості [8, 38, 61].

Змагання в регбі виконують не лише функцію контролю рівня підготовленості гравців, але й є ключовою платформою для розвитку психологічної стійкості, здатності до саморегуляції та швидкої тактичної адаптації. Саме взаємодія технічної майстерності, високої фізичної готовності та емоційної витривалості формує конкурентоспроможність регбіста на національному та міжнародному рівнях [7, 22, 34, 55].

Ефективне управління змагальною діяльністю передбачає чіткий рахунок специфіки різних рівнів турнірів – від юнацьких та регіональних змагань до професійних чемпіонатів і міжнародних стартів. У ранніх етапах підготовки матчі слугують переважно інструментом накопичення ігрового досвіду, формування базових стратегічних навичок і розуміння динаміки командних дій. Натомість у період високої спортивної майстерності акцент зміщується на досягнення оптимальних результатів, удосконалення складних тактичних моделей та використання сучасних підходів до відновлення й планування тренувального процесу.

Не менш важливою складовою є грамотна організація відновлення між інтенсивними ігровими періодами. Оскільки регбі-15 характеризується високою контактністю та значним фізичним навантаженням, перевантаження без достатнього відпочинку може спричинити хронічну втому, зниження техніко-тактичної ефективності та підвищений ризик травм [7, 22, 34, 37, 49].

Особливості змагальної діяльності визначають не тільки структуру багаторічної підготовки регбістів, але й вибір засобів, методів та програмування тренувального процесу. Вони впливають на формування системи спортивного відбору, оцінку здібностей гравців та визначення ключових етапів їхнього розвитку. Важливим елементом сучасної підготовки є регулярний моніторинг техніко-тактичних дій, фізичного стану та функціональних показників спортсменів, що дозволяє оперативно коригувати тренувальний і змагальний

процес та забезпечувати стабільне зростання результативності [9, 62, 66].

Змагальна діяльність у регбі-15 має прямий зв'язок із підсумковими спортивними результатами команди чи окремого гравця, що зумовлює необхідність її детального аналізу та визначення чинників, які забезпечують успішність на різних рівнях турнірів. Комплексне планування й ефективне управління змагальним процесом створюють умови для підвищення якості підготовки регбістів та забезпечують стабільний прогрес спортивних показників.

Структура змагальної діяльності та фактори, що визначають її результативність, слугують базою для побудови системи тренувань і оптимізації підготовчого процесу. У регбі-15 ці особливості включають динаміку командних дій, інтенсивність контактної боротьби, специфіку техніко-тактичних рішень та взаємодію гравців у різних фазах гри.

Ключові параметри змагальної діяльності визначаються шляхом аналізу виступів провідних команд і спортсменів на найбільш значущих турнірах. Саме ці показники вважають цільовими, адже їх досягнення прямо впливає на головний результат – перемогу в матчі або турнірі [5, 29, 37, 59].

Перемога є кінцевою метою змагальної діяльності, а її досягнення відбувається через виконання комплексу послідовних змагальних завдань. У регбі діяльність спортсмена складається з низки техніко-тактичних дій – таких як обігрування суперника, підтримка партнера, відбір м'яча, розігрування сутичок, рух без м'яча – кожна з яких включає певні операції, необхідні для успішного розв'язання ігрових ситуацій. Сукупність цих дій та умов їх виконання формує структуру змагальної діяльності команди.

Об'єктивна оцінка ефективності виступу можлива лише за умови глибокого аналізу змагальної діяльності регбістів. Такий підхід дає змогу визначити сильні та проблемні компоненти підготовки, оцінити індивідуальний внесок гравців і сформулювати напрями подальшого вдосконалення в тренувальному процесі.

Структура змагальної діяльності в регбі-15 являє собою комплекс технічних, тактичних, фізичних та психологічних дій, ефективність яких визначається рівнем розвитку фізичних якостей, функціональних можливостей і

психічної стійкості спортсмена. Саме сукупність цих компонентів формує здатність регбіста виконувати дії високої інтенсивності, приймати швидкі рішення та демонструвати стабільний результат упродовж усього матчу [9, 29, 59].

Аналіз структури змагальної діяльності та її взаємозв'язку зі спортивними результатами дозволяє визначити ключові чинники, що впливають на успішність команди. До таких факторів належать як індивідуальні техніко-тактичні дії гравців, так і командні взаємодії, інтенсивність контактної боротьби, якість прийняття рішень та ефективність реалізації атаквальних і захисних стратегій [55, 60].

У процесі підготовки до змагань необхідно максимально враховувати вимоги, продиктовані структурою змагальної діяльності, а також умови, у яких відбуватиметься гра. Для регбі-15 це особливо актуально, оскільки на результативність гри можуть впливати погодні умови, тип покриття майданчика, стиль суперника, суддівська манера та навіть поведінка глядачів, що формують загальний змагальний контекст [4, 29, 60].

За Квасницею О.М. [10, 11], підготовка спортсменів у командних ігрових видах спорту неможлива без урахування особливостей майбутнього суперника. У регбі-15 це проявляється у детальному аналізі сильних та слабких сторін опонента, структури їхніх атак та оборони, індивідуальних характеристик ключових гравців. Ця інформація дозволяє формувати тактичний план на гру та відпрацьовувати його під час тренувань через моделювання ситуацій, максимально наближених до реальних умов протистояння.

Після завершення змагань проводиться всебічний аналіз ефективності підготовки та реалізації змагальної діяльності. Якщо йдеться про головний турнір сезону, основним критерієм оцінки є досягнутий результат і відповідність поставленим стратегічним завданням. У випадку підготовчих матчів пріоритет надається аналізу виконання модельних показників – обсягу контактної боротьби, ефективності фаз гри (скрамів, лайн-аутів, раків), інтенсивності атаквальних і оборонних дій та інших ключових параметрів змагальної діяльності [33, 61].

Завдання змагальної підготовки у регбі-15 реалізуються як у тренувальному процесі, так і безпосередньо під час змагань. Їх виконання забезпечується інтегрованою підготовкою, що охоплює розвиток ключових структурних компонентів змагальної діяльності, проведення спеціалізованих контрольних ігор, внутрішньо-командних матчів, тестувань технічної та фізичної підготовленості. Навантаження та рівень змагальних ситуацій повинні відповідати поставленим тренувальним цілям і можливостям спортсменів конкретної вікової та кваліфікаційної групи. До участі у змаганнях допускаються лише ті гравці, які мають достатній рівень технічної, тактичної, фізичної й психологічної готовності, що дозволяє забезпечити належний рівень конкуренції та ефективно виконання ігрових завдань.

У межах річного тренувального циклу важливо визначити оптимальну кількість змагань для успішного вирішення завдань багаторічної підготовки регбістів. Надмірна змагальна активність може призвести до перевантаження та порушення структури тренувального процесу, тоді як недостатня кількість ігрової практики негативно позначається на відпрацюванні техніко-тактичних дій та здатності спортсменів адаптуватися до реальних умов гри.

Особливості змагальної діяльності у регбі-15 визначаються специфікою командної взаємодії, високою динамікою боротьби за територію та необхідністю швидкого прийняття рішень. Ефективність гри залежить від узгодженості дій між лінією нападників та гравцями першої, другої та третьої лінії, які виконують різні тактичні функції. Це зумовлює специфічні підходи до розвитку фізичних якостей, технічної майстерності, тактичного мислення й психологічної стійкості спортсменів.

Узагальнення науково-методичної літератури, сучасних аналітичних матеріалів та практичного досвіду провідних команд свідчить, що вивчення змагальної діяльності у командних спортивних іграх, зокрема регбі, є одним із ключових напрямків підвищення ефективності підготовки. Дослідники наголошують, що важливими компонентами успішності національних збірних і клубних команд є високий рівень науково-методичного супроводу, сучасне

медико-біологічне забезпечення, системна інтегральна підготовка спортсменів, а також достатній рівень матеріально-технічних і фінансових ресурсів, необхідних для формування конкурентоспроможної команди.

Особлива увага у системі підготовки регбістів приділяється формуванню якісного резерву для національних команд. Надійність виступів гравців на міжнародних турнірах є одним із ключових критеріїв оцінювання їхньої змагальної діяльності, оскільки саме вона відображає інтегральний рівень фізичної, техніко-тактичної, функціональної, психологічної та мобілізаційної готовності. Успішність виступів збірних команд з регбі на світовій арені значною мірою визначає стратегічні підходи до розвитку спорту вищих досягнень: від підбору оптимальних моделей планування річного циклу до впровадження сучасних світових методик, що ґрунтуються на техніко-тактичних, психофізіологічних профілях провідних гравців та високому рівні індивідуалізації тренувальних програм.

Як підкреслюють дослідники Борисова О. та ін. [2], Сушко Р.О. [28], змагальна діяльність у командних спортивних іграх, зокрема регбі-15, є складним багатокомпонентним процесом, у якому провідну роль відіграє командна взаємодія. Результат матчу залежить не лише від індивідуальної майстерності окремих гравців, але й від рівня узгодженості командних дій, ефективності колективних рішень та здатності оперативно реагувати на зміну ігрових ситуацій.

Змагальна діяльність у регбі-15 включає стратегічні, тактичні та технічні компоненти, що функціонують у тісному взаємозв'язку. Досягнення високих результатів можливе лише за умови гармонійного поєднання індивідуальних навичок спортсменів та їх здатності діяти у рамках командної системи, забезпечуючи перевагу на ключових ділянках поля. Саме тому аналіз змагальної діяльності у командних спортивних іграх набуває особливого значення, дозволяючи визначити основні фактори, що формують успішність команди та створюють передумови для стабільно високих спортивних результатів.

Змагальна діяльність у регбі-15 повністю відображає як сильні сторони підготовленості гравців, так й ті аспекти, які потребують удосконалення, а також демонструє специфіку самого виду спорту. У спортивній науці існує традиція значної уваги до теоретичних аспектів тренувального процесу, проте нерідко питання підготовки розглядалися без достатнього урахування особливостей реальної змагальної діяльності. Науковці справедливо зазначають, що саме глибоке вивчення структури змагальних дій, їх закономірностей та факторів ефективності дає значно вагоміший внесок у підготовку спортсменів, ніж суто теоретичні або тренувальні моделі, відірвані від реальних умов гри [29, 32, 42].

Удосконалення системи управління тренувальним процесом на основі об'єктивного аналізу змагальної діяльності та поточної підготовленості спортсменів відкриває перспективи для підвищення якості спортивної підготовки. Регбі, як командний вид спорту характеризується великою кількістю технічних, тактичних та фізичних показників, які дозволяють комплексно оцінити ефективність дій як окремих гравців, так і команди загалом. Ці показники слугують критеріями оцінювання виконання ігрових елементів та дають можливість не лише відтворити структуру гри, а й коригувати тренувальний процес відповідно до виявлених потреб [29, 30].

Системний аналіз змагальної діяльності у командних ігрових видах, зокрема в регбі-15, дозволяє не лише встановити реальний рівень підготовленості спортсменів, але й визначити ключові чинники, що впливають на результативність на міжнародному рівні. За сучасних вимог до фізичної сили, витривалості, техніко-тактичної грамотності та психофізіологічної стійкості важливим є застосування комплексного підходу до оцінювання виступів. У регбі це включає аналіз не тільки кінцевого рахунку чи результативних дій, але й детальне вивчення кількості й ефективності техніко-тактичних елементів – передач, відборів, захоплень, результативних переміщень, ігрових фаз та дій у контактних епізодах. Такий підхід дозволяє глибше зрозуміти механізми успіху команди та сприяє точному плануванню

подальшої підготовки [29, 34, 54].

Загальні показники, такі як кінцевий рахунок чи загальна тривалість матчу, дають лише поверхнєве уявлення про результативність команди. Значно глибокий аналіз можливий завдяки техніко-тактичним і функціональним показникам, що відображають якість виконання ключових ігрових дій у регбі. На відміну від ігрових видів із кидковими елементами, у регбі важливим є аналіз результативності різних технічних дій – реалізацій після спроб (conversion), штрафних ударів, ефективності передач, метрів, набраних з м'ячем у руках (meters carried), швидкості просування та якості завершення фаз атаки. Саме ці параметри дозволяють оцінити індивідуальний внесок кожного гравця та його здатність впливати на хід зустрічі.

До суміжних показників у регбі-15 належать захоплення (tackles), прориви лінії оборони (line breaks), виграні й програні аути (lineouts), сутички (scrums), перехоплення, контр-раки та втрати м'яча. Ці критерії відображають рівень взаємодії команди, її спроможність контролювати ігровий простір та ефективно діяти в обороні. Аналіз таких компонентів дає змогу визначити, наскільки команда здатна адаптуватися до різних ігрових ситуацій, оперативно переключатися між фазами атаки та захисту й зберігати структурованість дій у високому темпі гри [29, 33, 58].

Тактичні показники охоплюють ефективність виконання командних систем гри – формування лінії оборони, швидкість переходу з оборони в атаку, результативність групових дій у раках, молах та сутичках, а також реалізацію запланованих комбінацій. Їх аналіз дозволяє оцінити, наскільки кожен гравець розуміє власну роль у командній структурі та наскільки колектив злагоджено виконує стратегічний план на матчі. У регбі це має особливе значення, оскільки кінцевий результат часто залежить від синхронності дій гравців, своєчасності тактичних рішень та здатності команди адаптуватися до тактичних змін суперника.

Індивідуальні показники, зокрема результативність кожного гравця, є важливим компонентом оцінки командної діяльності в регбі-15. Вони дозволяють

визначити, наскільки ефективно конкретний спортсмен впливає на загальний результат команди. Слід зауважити, що високий особистий показник не завжди гарантує перемогу, однак він допомагає виявити ключових гравців, здатних приймати швидкі та точні рішення в критичних ситуаціях або виконувати специфічні технічні дії на полі [18, 29, 52].

Для досягнення високих результатів на міжнародних змаганнях необхідно інтегрувати індивідуальні, групові та тактичні показники в єдину систему контролю та оцінки змагальної діяльності. Це дозволяє не лише оптимізувати планування тренувального процесу, а й коригувати підготовку спортсменів відповідно до реальних умов матчів. Такий підхід сприяє індивідуалізації тренувань, наприклад через розробку специфічних програм для кожного гравця, а також покращенню командної взаємодії. Результати цього процесу можуть використовуватися для вдосконалення тактики та стратегії команди на майбутніх змаганнях, що підвищує загальну конкурентоспроможність [29, 34].

Основні параметри змагальної діяльності визначаються та фіксуються шляхом спеціальних спостережень за виступами провідних гравців на міжнародних турнірах і великих чемпіонатах. Ці параметри вважаються цільовими, оскільки їхнє виконання прямо сприяє досягненню основної мети – перемоги. Перемога досягається через послідовне виконання низки завдань, що постають перед спортсменами під час матчу. Кожне завдання складається з окремих дій та операцій, зміст і умови виконання яких формують структуру змагальної діяльності команди [12, 29, 42].

Тільки на основі детального аналізу показників змагальної діяльності кожного гравця можливо оцінити ефективність його дій, визначити сильні та слабкі сторони підготовки й окреслити напрями вдосконалення технічних, тактичних та фізичних навичок у тренувальному процесі.

Структуру змагальної діяльності в командних спортивних іграх формують ієрархічно організовані компоненти, розташовані на кількох рівнях. Ці рівні взаємопов'язані, утворюючи своєрідну «матрьошку», де кожний нижчий рівень міститься всередині попереднього. Найбільший компонент включає всі інші

складові і відображає комплексність змагальної діяльності команди.

Перший рівень (верхній) представляє собою системно-цілісне протиборство двох команд, яке інтегрує всі складові структури змагань у єдину взаємодію. Другий рівень охоплює командні тактичні дії в атаці та захисті: під час гри одна команда діє атакуючою, а інша – оборонною, при цьому ролі команд постійно чергуються. Командні тактичні дії формують системи гри в обох фазах і визначають вибір конкретних техніко-тактичних прийомів, їхню послідовність та взаємозв'язок у часі й просторі. Атакуюча команда обирає тактичну систему, враховуючи фізичні та технічні можливості своїх гравців і слабкі сторони суперника. Захисна команда, у свою чергу, формує оптимальну оборонну стратегію, спираючись на особливості атакуючої команди [13, 29, 39].

Третій рівень формують групові тактичні дії в атаці (комбінації) та захисті, що реалізують командну тактику. Під час виконання цих дій гравці однієї команди одночасно здійснюють атакувальні комбінації, тоді як гравці іншої команди взаємодіють між собою для організації ефективного захисту. Таким чином, групові тактичні дії є розвитком командної тактики на конкретному ігровому відрізку та відображають рівень узгодженості та взаємодії гравців під час матчів.

Четвертий компонент структури змагальної діяльності охоплює індивідуальні тактичні дії гравців в атаці та захисті, які є продовженням розвитку командних і групових дій. Індивідуальні дії безпосередньо пов'язані з конкретними груповими комбінаціями: у фазі атаки вони визначаються обраною тактичною схемою команди та діями захисників суперника, а в обороні – від обраної системи захисту, групових дій команди та конкретних гравців, які протидіють атакам суперника.

П'ятий компонент включає ігрові технічні прийоми, через які спортсмен реалізує свою змагальну діяльність, безпосередньо взаємодіючи з м'ячем. Цей рівень є кінцевим у розвитку змагальної діяльності: від командних та групових дій до індивідуальних тактичних дій та технічних прийомів гри. Якість виконання технічних дій безпосередньо впливає на результат матчу – виграш м'яча, набрані

очки або втрату переваги. Технічні прийоми поділяються на дії в атаці та в захисті, а їх опанування є критичним для ефективної реалізації командної стратегії [10, 19, 29, 60].

Шостий компонент структури – фізичні здібності спортсменів, або руховий потенціал, який забезпечує надійність і результативність техніко-тактичних дій. До них належать швидкість, сила, швидкісна сила, витривалість, координаційні здібності та гнучкість. Важливим є не лише рівень розвитку цих якостей, а й здатність спортсмена ефективно застосовувати їх у конкретних ігрових ситуаціях під час матчу [10, 29, 60].

Сьомий компонент структури змагальної діяльності охоплює психологічні якості та властивості спортсменів, які значною мірою визначають ефективність виступів, особливо в умовах рівного рівня майстерності суперників. До таких якостей належать стресостійкість, концентрація уваги, самоконтроль, здатність до швидкого прийняття рішень та емоційна стабільність [29, 50].

Восьмий та дев'ятий компоненти включають функціональні можливості та морфологічні характеристики організму спортсменів, які забезпечують надійність і ефективність виконання техніко-тактичних дій протягом усієї змагальної діяльності. Сюди відносяться кардіореспіраторна витривалість, анаеробні можливості, сила м'язів, антропометричні показники, а також співвідношення маси і сили, що безпосередньо впливає на ефективність контактних та швидкісних дій у регбі [29, 50].

Структура змагальної діяльності в командних видах спорту, зокрема в регбі, є багаторівневою системою, де кожен компонент – від командних та групових тактичних дій до фізичних, психофізіологічних і морфологічних характеристик – взаємопов'язаний і впливає на результативність виступу. Розуміння цієї структури дозволяє планувати підготовку спортсменів більш комплексно, інтегруючи розвиток технічних, тактичних, фізичних та психологічних здібностей. Такий підхід забезпечує не лише підвищення індивідуальної майстерності гравців, а й ефективність командної взаємодії, що є ключовим фактором досягнення високих результатів у міжнародних змаганнях.

1.2. Змагальна діяльність в командних спортивних іграх

Як відзначають фахівці Борисова О. та ін. [3], Мітова О. [18], Сушко Р.О. [28], змагальна діяльність у командних спортивних іграх, зокрема в регбі, є ключовим елементом підготовки та виступу спортсменів, де успіх залежить від взаємодії гравців, ефективного використання командних дій та координації між ними. Особливістю таких видів спорту є те, що результат матчу визначається не лише індивідуальними якостями спортсменів, а значною мірою – злагодженістю команди, рівнем колективного мислення та здатністю до спільного прийняття рішень.

Змагальна діяльність у командних іграх включає комплекс стратегічних, тактичних і технічних компонентів, які інтегруються в єдину систему. Важливим є не лише рівень індивідуальної майстерності гравців, а й ефективність командної взаємодії, що дозволяє досягати високих результатів. Тому детальний аналіз особливостей змагальної діяльності є необхідним для визначення ключових факторів, що забезпечують успіх команди на змаганнях [3, 18, 29].

Змагальна діяльність відображає як сильні сторони підготовки спортсменів, так і наявні недоліки, а також специфіку конкретного виду спорту. У спортивній науці традиційно робився акцент на теоретичних аспектах тренувального процесу, проте часто практичні завдання підготовки вирішувалися без урахування реальних закономірностей змагальної діяльності. Неможливо не погодитися з дослідниками, які зазначають, що вивчення структури та закономірностей змагальної діяльності дозволяє значно підвищити ефективність підготовки спортсменів і досягнення ними високих результатів, у порівнянні з виключно теоретично орієнтованим підходом [22, 32, 47].

Аналіз науково-методичної літератури, доступних інтернет-джерел та передового практичного досвіду свідчить, що вивчення змагальної діяльності в командних спортивних іграх, зокрема в регбі, залишається одним із найактуальніших напрямів сучасної спортивної підготовки. Дослідники підкреслюють, що ключові фактори підвищення ефективності змагальної

діяльності національних збірних команд включають:

підвищення рівня науково-методичного та медико-біологічного забезпечення підготовки висококваліфікованих спортсменів до міжнародних стартів;

впровадження інтегральної спортивної підготовки, яка поєднує технічну, тактичну, фізичну та психологічну складові;

забезпечення високого рівня матеріально-технічної та фінансової підтримки команд.

Особливу увагу приділяють підготовці резерву основного складу національних команд, оскільки це забезпечує стабільність виступів та ефективну ротацію гравців у важких турнірах. При оцінці змагальної діяльності важливим показником є надійність виступів спортсменів на міжнародній арені, яка відображає не лише рівень психічної готовності, а й є інтегральним показником фізичних, функціональних, психічних та мобілізаційних здібностей гравців.

Виступи національних збірних у міжнародних змаганнях визначають стратегію розвитку спорту вищих досягнень, спрямовану на пошук оптимальних моделей підготовки до головних стартів. Це включає використання сучасного світового досвіду у вигляді техніко-тактичних, психофізіологічних моделей підготовленості провідних гравців, а також сувору індивідуалізацію програм спортивної підготовки, що дозволяє максимально реалізувати потенціал кожного спортсмена [22, 50, 63].

За словами Платонова В.М. [22], змагальна діяльність відображає не лише фізичну підготовленість регбістів, а й ефективність їхньої психічної готовності, здатність до адаптації та стратегічного мислення в умовах стресу. Дослідники відзначають, що ці аспекти часто залишаються поза увагою при традиційному тренувальному підході, що зосереджується переважно на теоретичних засадах. Проте саме змагальні умови, де кожна дія гравця та кожне рішення можуть впливати на підсумковий результат, вимагають глибшого аналізу. Без урахування всіх аспектів змагальної діяльності – як психічних, так і фізичних – досягнення найвищих результатів у командних спортивних іграх є малоімовірним [50, 63].

Одним із ключових напрямів є удосконалення системи управління тренувальним процесом через детальний аналіз змагальної діяльності та її структурних елементів. Вивчення закономірностей цієї діяльності дозволяє розробити більш точні методи підготовки, адаптовані до реальних вимог змагань. Таке управління передбачає інтеграцію даних, отриманих під час аналізу виступів команди, з теоретичними моделями тренувального процесу, що дозволяє коригувати підготовку та оптимізувати тренувальні навантаження на всіх етапах підготовки.

У командних видах спорту, таких як регбі, де результат залежить не лише від індивідуальних дій гравців, а й від злагодженості командної взаємодії, змагальна діяльність набуває особливої складності. У цьому контексті змагання стають важливими не тільки для оцінки фізичної підготовленості, але й для перевірки тактичного та стратегічного виконання завдань команди. Аналіз таких аспектів, як координація рухів, тактичні перестановки та швидкість реагування на дії суперника, дозволяє виявити слабкі місця в підготовці та підвищити загальну ефективність команди на полі [22, 27, 55].

Ці аспекти важливі не лише для оцінки ефективності дій під час змагань, але й для розробки сучасних підходів до тренувального процесу, що враховують дані попередніх виступів команди. Використання статистики та аналітики дозволяє прогнозувати і коригувати тренувальні плани, більш точно підлаштовуючи підготовку спортсменів до головних турнірів. Проте неправильна інтерпретація цих даних може призвести до пропуску важливих моментів у підготовці, що негативно впливає на результати [22, 29].

Окрім планування змагальної діяльності, важливою є інфраструктурна та організаційна підтримка команди. Сучасний рівень спортивної майстерності вимагає високого медико-біологічного забезпечення та інтеграції наукових методик у щоденну тренувальну практику. Доступ до сучасних тренувальних засобів і обладнання, високий рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення дозволяє спортсменам ефективніше реалізовувати свій потенціал, особливо під час міжнародних змагань [22, 29].

Фахівці підкреслюють, що підготовка резерву для основного складу національної команди має стратегічне значення, адже вона забезпечує безперервний розвиток команди та створює базу для залучення талановитих спортсменів. Важливими також є умови для відновлення та профілактики травм, що дозволяє підтримувати оптимальний фізичний стан гравців і уникати перевантажень.

На міжнародній арені виступи національних збірних команд є важливим показником рівня підготовленості спортсменів та ефективності тренувальної системи. Це дозволяє оцінити не лише фізичну форму, але й здатність команди адаптуватися до високого стресу, швидко приймати рішення та реалізовувати тактичні завдання в критичних ситуаціях. Тому під час підготовки до головних змагань слід використовувати актуальні техніко-тактичні та психофізіологічні моделі, що дозволяють персоналізувати тренування для кожного гравця [22, 35, 63].

Таким чином, змагальна діяльність у регбі та інших командних іграх є не лише механізмом перевірки тренувальних досягнень, але й важливою складовою стратегії розвитку спорту високих досягнень. Її всебічне вивчення дозволяє створювати ефективні моделі підготовки, що сприяють підвищенню результативності національних команд на міжнародній арені.

Сучасні тенденції розвитку командних спортивних ігор, зокрема регбі, показують, що спорт стає швидшим, інтенсивнішим та більш вимогливим до фізичних і психічних якостей спортсменів. Кожен ігровий епізод набуває значної ваги, зростає кількість контактних єдиноборств і ситуацій, що потребують максимальної концентрації та координації дій команди. Це підкреслює необхідність постійного удосконалення тренувальних методик та системного аналізу змагальної діяльності, щоб адаптувати команди до вимог сучасного високорівневого регбі [1, 20, 51].

Значущість виступів національних збірних команд на міжнародній арені суттєво впливає на формування політики розвитку спорту вищих досягнень. Це визначає необхідність пошуку оптимальних моделей планування підготовки до

головних змагань, які ґрунтуються на сучасному світовому досвіді та включають техніко-тактичні й психофізіологічні моделі підготовленості провідних спортсменів. У командних спортивних іграх, зокрема регбі, усе більшої ваги набуває індивідуалізація програм тренувань, що дає змогу точніше враховувати ігрові функції та специфіку фізичних навантажень окремих гравців [22, 25, 38].

Квасниця О.М. [10] визначає низку індикаторів для контролю змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у стрітболі. До них належать загальні показники (тривалість гри, підсумковий результат, кількість очок), кидкові характеристики (кількість і точність кидків з різних дистанцій), суміжні показники (підбори, перехоплення, втрати, блокування), тактичні (ефективність індивідуальних та групових дій) та індивідуальні (результативність гравців). Хоча стрітбол відрізняється від регбі за структурою гри, принципи аналізу змагальної діяльності є подібними, адже також передбачають комплексну оцінку технічних, тактичних і фізичних дій спортсменів.

У командних спортивних іграх аналіз змагальної діяльності дозволяє не лише оцінити поточний рівень підготовленості, але й виявити чинники, що безпосередньо впливають на успішність виступів на міжнародних турнірах. Сучасні вимоги до командної підготовки передбачають врахування широкого спектра показників: від фізичної та технічної готовності до здатності ефективно функціонувати під високим тактичним та психологічним навантаженням. У регбі, наприклад, крім загальних статистичних даних, значну увагу приділяють таким показникам, як ефективність єдиноборств, кількість та якість передач, реалізація стандартних положень, швидкість просування, робота в захисті та кількість метражу, набраного з м'ячем.

Загальні показники (тривалість матчу, рахунок) забезпечують лише базове уявлення про виступ команди. Глибший аналіз вимагає залучення структурних показників, які дозволяють оцінити характер і результативність ігрових дій. У баскетболі чи стрітболі такими є кидкові та суміжні дії, тоді як у регбі ключову роль відіграють боротьба за володіння м'ячем, ефективність молів і раків, кількість успішних контактних дій, точність кик-пасів і реалізація штрафних

ударів. Такі показники відображають не лише індивідуальну техніку спортсменів, а й злагодженість командних дій, що є визначальним у спортивних іграх з високою інтенсивністю.

Змагальна діяльність у командних спортивних іграх є складною багатокомпонентною системою, що інтегрує фізичну, технічну, тактичну та психофізіологічну підготовленість спортсменів. Її аналіз дозволяє комплексно оцінити рівень майстерності команди, визначити сильні й слабкі сторони підготовки, а також окреслити специфічні вимоги, що виникають у реальних умовах гри. Змагання виступають ключовим індикатором ефективності тренувального процесу, адже саме в умовах високої інтенсивності, змінної динаміки та психологічного тиску проявляється здатність спортсменів до адаптації та прийняття оптимальних рішень. У сучасному спорті, зокрема в регбі, футболі, баскетболі та інших іграх, результат залежить не лише від індивідуальних якостей гравців, але й від злагодженості командних дій, структурованості ігрових моделей та узгодженості дій в умовах тактичної боротьби.

Комплексний підхід до аналізу змагальної діяльності є необхідним елементом побудови ефективних програм спортивної підготовки. Використання детальних техніко-тактичних, функціональних та психологічних показників дає змогу формувати персоналізовані тренувальні програми, оптимізувати навантаження та коригувати моделі підготовки відповідно до актуальних вимог конкретного виду спорту. Важливими складовими успішної змагальної діяльності є також належне медико-біологічне забезпечення, інфраструктурна підтримка, якісне відновлення та підготовка резерву спортсменів. Таким чином, глибоке вивчення закономірностей змагальної діяльності не лише підвищує ефективність виступів команд, але й виступає стратегічним інструментом розвитку спорту вищих досягнень на національному та міжнародному рівнях.

1.3. Особливості змагальної діяльності команд у регбі

Аналіз сучасної науково-методичної літератури свідчить, що змагальна діяльність у спорті може розглядатися у двох основних підходах: як цілісна система, що охоплює всі етапи – від підготовки до завершення змагань, або як специфічна форма рухової активності, спрямована на досягнення максимального результату через тривалий процес тренувань. У контексті регбі, яке вирізняється високою інтенсивністю, контактністю та багатофакторною структурою ігрових дій, це поняття набуває особливої значущості. Дослідники зазначають, що змагальна діяльність характеризується низкою ключових ознак [10, 22, 59, 61]:

Спортивний результат виступає центральним системоутворюючим елементом, що визначає організацію багаторічної підготовки, добір засобів та методів тренувального процесу, а також планування навантажень.

Різні формати та рівні змагань у регбі (національні чемпіонати, міжнародні турніри, кубкові системи) формують основу реалізації спортивної діяльності й створюють різні вимоги до команди.

Техніко-тактична, фізична, психічна та функціональна підготовленість спортсменів проявляється безпосередньо у грі, забезпечуючи можливість реалізації індивідуальних та командних можливостей у змінних ігрових ситуаціях.

Розвиток рухових здібностей і морфофункціональних характеристик у спортсменів, які грають на різних позиціях, не завжди має пряму кореляцію, що потребує чіткого визначення пріоритетності підготовки залежно від ігрової ролі.

У межах змагальної діяльності спортсмен водночас є суб'єктом і об'єктом ігрового процесу, що підкреслює складність його оцінки та інтерпретації, особливо в умовах командної взаємодії та колективної відповідальності за результат.

Структура змагальної діяльності розглядається на основі кількох підходів. Перший підхід передбачає аналіз діяльності в контексті періодизації тренувального процесу, включаючи:

особливості багаторічної змагальної практики в межах макроциклів;
зміст і динаміку ігрової діяльності в річному циклі;
характеристику комплексних техніко-тактичних дій як одиниці аналізу;
оцінку окремих параметрів елементів гри – кінематичних, темпоральних,
функціональних.

Інший підхід ґрунтується на специфіці окремих груп видів спорту та особливостях рухової активності. Регбі відносять до видів спорту зі складною структурою техніко-тактичних дій, високою інтенсивністю фізичних навантажень та необхідністю постійного прийняття рішень в умовах дефіциту часу. На відміну від ігор, де домінує технічна або швидкісна підготовка, у регбі поєднуються максимальні прояви сили, витривалості, швидкісно-силових якостей, просторово-часової координації та психологічної стійкості [22, 41, 58].

Згідно з дослідженнями Квасниці О.М., специфіка змагальної діяльності у регбі-15 зумовлена постійною боротьбою між лініями нападу, захисту та півзахисту. Ігровий простір є динамічним: у кожній фазі матчу виникають численні одноборства, перехідні ситуації та контактні взаємодії, що вимагають від гравців здатності швидко адаптуватися, ухвалювати рішення та застосовувати відповідні техніко-тактичні прийоми. Виконання підбирань, раків, молів, точних передач під тиском суперника, ефективний захист і побудова атак – це ключові компоненти, що формують структуру змагальної діяльності в регбі [8, 16, 25].

Регбі-15 вирізняється серед інших командних спортивних ігор своєю багатокомпонентною структурою, яка поєднує елементи, притаманні різним видам спорту. Зокрема, ігрові дії ногами та удари по м'ячі мають схожість із футболом, швидкісні та швидкісно-силові переміщення – з легкою атлетикою, контактна боротьба за м'яч – з єдиноборствами, а координаційні рухи верхніх кінцівок під час передачі – з гандболом. Проте, на відміну від інших спортивних дисциплін, регбі має специфічні ігрові елементи, такі як «сутичка» (scrum) та «коридор» (lineout), які повністю регламентовані правилами і вимагають високотехнічної взаємодії гравців. Саме ці елементи формують унікальні вимоги до підготовленості спортсменів високої кваліфікації [11, 45].

Науковці підкреслюють, що аналіз змагальної діяльності в регбі доцільно здійснювати через оцінку техніко-тактичних дій: ефективність виграних «сутичок» і «коридорів», успішність формування раків і мольових структур, показники територіального просування, кількість і якість захоплень, передач та ударів по м'ячі. Такі параметри дозволяють комплексно оцінити командну взаємодію та визначити ступінь впливу окремих елементів на кінцевий результат матчу.

Зарубіжні дослідники доповнюють структуру змагальної діяльності регбі-15 поділом технічних дій на групи: переміщення та паси без контакту; силові дії в статичних умовах (зокрема в «сутичках»); силові дії в динамічних ситуаціях (захоплення, боротьба за м'яч на швидкості); технічні прийоми відбирання м'яча без контакту (вибивання, перехоплення, накривання м'яча). Такий підхід дає змогу всебічно оцінити не лише окремі елементи гри, а й їх взаємозв'язок у реальних ігрових умовах [11, 46, 57].

Змагальна діяльність у регбі-15 характеризується високою варіативністю ігрових ситуацій, що вимагає від спортсменів здатності швидко адаптуватися, ухвалювати оперативні рішення та ефективно діяти в умовах тиску суперника. Постійний конфлікт між лініями нападу, півзахисту та оборони формує складну тактичну взаємодію, у межах якої кожен гравець має чітко виконувати свою роль. Поєднання роботи рук, ніг, силових дій і стратегічного мислення робить регбі-15 одним із найскладніших видів командного спорту з точки зору змагальної діяльності.

Специфічна структура гри, значна кількість контактних та безконтактних технічних елементів, необхідність поєднувати фізичну витривалість, силову підготовку та когнітивні здібності визначають регбі як вид спорту з високими вимогами до комплексної підготовленості спортсменів. Завдяки цьому аналіз змагальної діяльності у регбі набуває особливої важливості, оскільки дозволяє своєчасно коригувати техніко-тактичні моделі, визначати сильні та слабкі сторони команди та прогнозувати ефективність виступів у наступних змаганнях.

Аналіз змагальної діяльності в регбі-15 ґрунтується на детальній оцінці

ключових техніко-тактичних елементів, до яких належать ефективність виграних «сутічок», якість роботи під час формування «раків» і «молів», результативність ударів, передач та здобуття територіальних метрів. Таке комплексне вивчення дозволяє тренерам і спортивним аналітикам сформувавши об'єктивне уявлення про функціонування команди в різних фазах гри та визначити компоненти, що потребують покращення. Порівняння цих показників між командами або між сезонами допомагає оптимізувати тренувальні програми, розставляти акценти у підготовці та вдосконалювати тактичні моделі.

Особливе місце в структурі змагальної діяльності займають силові технічні дії, виконувані як у статичних, так і у динамічних умовах. До них належать захоплення, боротьба за володіння м'ячем, взаємодія в «сутічці» та силова протидія під час переходів між фазами гри. Не менш значущими є технічні дії без силового контакту – перехоплення, вибивання, виривання чи накривання м'яча. Ці елементи потребують не лише високого рівня фізичної готовності, а й відмінної координації та точності виконання, адже будь-яка помилка може призвести до втрати м'яча або стратегічно важливої території [11, 46, 57]. Таким чином, змагальна діяльність у регбі-15 має комплексний характер і ставить перед спортсменами вимогу ефективно діяти як індивідуально, так і в межах командної структури.

Попри великий обсяг досліджень у сфері регбі, низка робіт і надалі спирається на лінійні причинно-наслідкові моделі, намагаючись прогнозувати успіх через ізольовані індикатори – наприклад, відсоток володіння м'ячем, кількість реалізованих захисних дій чи окремі біомеханічні параметри. Часто такі підходи зосереджуються на одиничних параметрах або їхніх комбінаціях, не враховуючи взаємодію між численними ігровими подіями та вплив контексту матчу [10, 11, 47]. Значна частина сучасних досліджень також концентрується на фізичних та технічних вимогах гри, зокрема на піковій інтенсивності бігової роботи або повторюваних силових дій [9, 11, 46]. Це створює враження, ніби спортивна поведінка може бути точно передбачена, а складні ігрові ситуації зведені до набору показників.

Сучасний погляд на регбі-15 як на складну динамічну систему пропонує інший підхід до аналізу ефективності. У межах цієї парадигми виконання техніко-тактичних дій формується під впливом самоорганізаційних процесів, які виникають у взаємодії між гравцями, особливостями завдань та обмеженнями ігрового середовища [22, 37, 45]. Відповідно, успішність команди залежить не від суми окремих дій, а від їхньої взаємодії, узгодженості та адаптивності у змінних умовах гри. Такий підхід визнає, що регбі-15 – це вид спорту з високою мірою невизначеності, де результативність проявляється через багатовимірні моделі поведінки, а не через ізольовані статистичні показники. Отже, існує нагальна потреба у методологіях аналізу, які здатні відображати складність ігрових процесів і забезпечувати цілісне розуміння виступу команд.

Аналіз ефективності у регбі-15 як у складній динамічній системі ставить перед дослідниками та тренерським штабом завдання врахування великої кількості взаємопов'язаних змінних, що впливають на результативність команди. Регбі вирізняється високим ступенем взаємодії між гравцями, оскільки структура ігрових епізодів змінюється в реальному часі, а дії спортсменів залежать від умов, які постійно змінюються під час матчу. На кінцевий результат впливають не лише рівень фізичної підготовленості, а й якість технічних рішень, вибір тактичних моделей, адаптація до контексту ігрової ситуації та дотримання командних завдань і обмежень [11, 43, 64]. Саме тому регбі вимагає системного підходу до оцінювання виступів, де враховується взаємодія численних параметрів, а не лише окремі статистичні показники.

Ключову роль у змагальній діяльності відіграє самоорганізація гравців у межах командної структури. Це проявляється в тому, що кожен спортсмен повинен ефективно реалізовувати свою роль, поєднуючи інтенсивні технічні дії з тактичними рішеннями, що доповнюють загальну стратегію команди. Висока комплексність ігрових ситуацій унеможлиблює їхнє спрощення до кількох показників ефективності, тому оцінка виступів повинна ґрунтуватися на комплексних методиках. До таких елементів належить аналіз технічних навичок, тактичної взаємодії, здатності реагувати на зміни ігрової ситуації, а також роль

психологічних та соціальних факторів, які впливають на прийняття рішень і стабільність дій гравців. Регбі як контактний командний вид спорту поєднує високі вимоги як до індивідуальної майстерності, так і до командної узгодженості, що робить процес оцінювання ще більш багатовимірним.

Врахування змінних, пов'язаних із ефективністю, є ключовим для формування достовірної моделі аналізу змагальної діяльності. Серед ключових індикаторів результативної змагальної діяльності в регбі література виділяє низку змінних, що здатні відрізнити успішні команди від менш результативних. Так, 29 показників визнані релевантними для визначення ігрової успішності. Зокрема, у низці досліджень встановлено позитивний зв'язок між ефективністю володіння м'ячем після ударів та результативністю команд на міжнародному рівні та у змаганнях Super Rugby [22, 25, 37]. До інших вагомих показників належать: успішність лайн-ауту на м'ячі суперника, кількість спроб та набраних очок (особливо в ситуаціях, коли команда отримує м'яч у межах 22 метрів суперника), реалізації після спроб, завершені захоплення, виграні відбори м'яча та успішні удари з рук. Сукупність цих індикаторів дозволяє оцінити баланс між атаквальними, оборонними та переходовими фазами, що є визначальними для досягнення високого результату в регбі-15.

Змагальна діяльність у регбі характеризується високою інтенсивністю, складними динамічними умовами та постійною зміною ігрових ситуацій, що вимагають від команд цілісної взаємодії та зважених тактичних рішень. Ефективність гри значною мірою визначається здатністю спортсменів поєднувати фізичні якості, техніко-тактичні навички та вміння швидко адаптуватися до конкретного епізоду. Важливу роль відіграють контроль території, володіння м'ячем, успішність стандартних дій (скрамів, лайн-аутів) та реалізація ігрових переваг у конкретні результативні дії. Також суттєвими є командна узгодженість і здатність гравців підтримувати високий темп протягом усього матчу.

Разом із тим специфіка регбі передбачає значний вплив потужності зіткнень, контактної боротьби та швидкої зміни фаз гри, що висуває підвищені вимоги до фізичної підготовленості, витривалості та психоемоційної стабільності

спортсменів. Змагальна діяльність команд у цьому виді спорту охоплює широкий спектр показників, які дають змогу оцінити ефективність дій як у нападі, так і в обороні, а також визначити ключові чинники, що забезпечують переможний результат.

Висновки до розділу 1

1. Змагальна діяльність у регбі є складною багатокомпонентною системою, яка охоплює фізичні, технічні, тактичні та психологічні аспекти підготовленості спортсменів, а також передбачає здатність ефективно адаптуватися до динамічних умов матчу та зовнішніх чинників. Її результативність визначається не лише індивідуальною майстерністю гравця, але й узгодженістю командних дій, раціональним плануванням змагального процесу, оптимальним поєднанням тренувальних і змагальних навантажень та якісною організацією підготовки в межах річного і багаторічного циклів. Комплексний характер регбі вимагає від спортсменів високої фізичної витривалості, технічної точності, тактичної гнучкості та психологічної стійкості, що робить аналіз змагальної діяльності важливою складовою підвищення ефективності підготовки, забезпечення стабільності виступів та зростання конкурентоспроможності команди на різних рівнях змагань.

2. Змагальна діяльність у командних спортивних іграх є багатоаспектним процесом, що поєднує технічні, тактичні, фізичні та психофізіологічні компоненти, визначаючи якість командної взаємодії та здатність спортсменів ефективно діяти в умовах високої конкуренції. У різних видах спорту, включаючи регбі, аналіз структури ігрової діяльності дозволяє оцінити ключові чинники успіху, виявити сильні й слабкі сторони підготовки та адаптувати тренувальний процес до реальних вимог змагань. Змагальна діяльність виступає інтегральним показником рівня підготовленості команди, оскільки саме під час матчів проявляються тактична організація, індивідуальна майстерність, швидкість прийняття рішень та здатність до колективної взаємодії. Комплексне

вивчення її закономірностей дає змогу підвищити ефективність тренувальних програм, забезпечити індивідуалізацію підготовки спортсменів та сприяти досягненню високих результатів на міжнародній арені.

3. Узагальнюючи результати аналізу, можна стверджувати, що змагальна діяльність у регбі-15 має багатовимірний, динамічний і комплексний характер, який формується поєднанням техніко-тактичних дій, фізичних можливостей, когнітивних процесів та командної взаємодії. Вона охоплює широкий спектр елементів – від статичних силових структур до високошвидкісних рішень у змінних ігрових умовах, що робить неможливим її оцінювання через ізольовані параметри. Сучасний підхід, заснований на розумінні регбі як складної динамічної системи, підкреслює важливість самоорганізації, адаптивності та взаємозв'язків між численними змінними, які разом визначають ефективність команди. Саме інтегративний аналіз технічних, тактичних, фізичних і психологічних компонентів дозволяє сформувати цілісне уявлення про змагальну діяльність і забезпечує науково обґрунтовані орієнтири для оптимізації підготовки гравців та підвищення результативності команди.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

У процесі написання кваліфікаційної магістерської роботи застосовувалися такі наукові методи:

- аналіз та узагальнення науково-методичних літературних джерел та джерел мережі інтернет;
- аналіз показників змагальної діяльності;
- методи математичної статистики.

Аналіз та узагальнення науково-методичних літературних джерел та джерел мережі інтернет. У процесі дослідження змагальної діяльності команд у регбі було здійснено всебічний аналіз науково-методичних літературних джерел, офіційних аналітичних звітів та інформаційних матеріалів з відкритих інтернет-ресурсів. Це дозволило визначити сучасні наукові підходи до вивчення техніко-тактичних показників у командних спортивних іграх, окреслити специфіку змагальної діяльності у регбі-15 та виокремити чинники, що найбільш суттєво впливають на результативність команд. Опрацювання наукової літератури дало змогу систематизувати наявні погляди щодо структури ігрової діяльності, ролі технічних, фізичних, тактичних та психофізіологічних компонентів, а також установити основні теоретичні засади, на яких ґрунтується аналіз ефективності командної гри.

Особливу увагу приділено дослідженням, присвяченим техніко-тактичним характеристикам регбі, методам кількісного оцінювання ігрових дій та підходам до вивчення змагальної діяльності у довгостроковій динаміці. Це дозволило впорядкувати уявлення про закономірності, що визначають успішність команд, підвищити точність вибору показників для подальшого аналізу та визначити інструментарій, необхідний для порівняння команд-переможців і команд, що програли.

Джерела мережі Інтернет забезпечили доступ до актуальних статистичних даних, аналітичних оглядів та офіційних звітів провідних регбі-організацій.

Завдяки цьому було сформовано емпіричну основу для об'єктивного порівняння команд у різні сезонні періоди та виявлення стабільних і варіативних компонентів, що впливають на спортивний результат.

Узагальнення науково-методичних джерел і даних з інтернет-ресурсів стало фундаментом для побудови теоретичної моделі дослідження, визначення ключових показників змагальної діяльності та вибору відповідних методичних підходів до їхнього аналізу. Комплексне вивчення літератури дозволило ґрунтовно обґрунтувати актуальність дослідження, забезпечити наукову логіку побудови роботи та створити цілісне підґрунтя для подальшого статистичного аналізу техніко-тактичних дій команд у регбі.

Аналіз змагальної діяльності команд у регбі. Аналіз змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги у регбі проводився на основі даних восьми повних сезонів, що охоплюють період із 2017 по 2024 роки. Для кожного сезону були узагальнені ключові показники, які характеризують ефективність техніко-тактичних дій команд: кількість спроб, реалізацій, результативних і загальних пасів, захоплень, сутичок, коридорів, раків, молів та інші елементи гри. Зібрані показники дають змогу оцінити структуру гри, визначити внесок окремих компонентів у кінцевий результат та встановити тенденції змін змагальної діяльності в динаміці.

Для проведення дослідження було використано офіційні матчеві протоколи, що містили показники змагальної діяльності команд упродовж аналізованих сезонів. Збір даних здійснювався із відкритих статистичних ресурсів, що забезпечують стандартизовану та порівнювану інформацію про техніко-тактичні дії команд. Також для збору даних використовувалися наукові статті, які містять агреговані дані по результатам матчів [51, 52].

Отримані результати засвідчують, що для переможців характерною є стійка перевага у результативних діях, зокрема кількості спроб та реалізацій. Ці показники демонструють не лише найвищий внесок у рахунок, але й стабільність між сезонами, що вказує на стратегічну значущість атакуювальних комбінацій та ефективність завершальних фаз. Аналіз технічних дій, що формують загальну

структуру матчу, показав більшу мінливість. Зокрема, різниця у кількості виконаних передач між переможцями та переможеними коливалася і нерідко мала від'ємні значення, що свідчить про можливу перевагу команд, які програли, у володінні м'ячем або у побудові затяжних атак. Окрему групу показників становлять дії із силової та фазової боротьби – раки, моли, захоплення, сутички та коридори. Їх аналіз показав, що попри певні коливання, переможці частіше мають невелику, але стабільну перевагу в успішності виконання цих дій.

Загалом проведений аналіз дозволив визначити ключові закономірності змагальної діяльності у регбі на рівні професійних клубів Прем'єр-ліги.

Методи математичної статистики. У ході дослідження для обробки та аналізу отриманих даних застосовувалися методи математичної статистики, що дало змогу виявити закономірності у змагальній діяльності команд з регбі-15 упродовж аналізованих сезонів чемпіонату Європи. Усі розрахунки та візуалізація результатів виконувалися у Microsoft Excel, що забезпечило ефективну роботу з великими масивами даних та зручне графічне представлення показників динаміки.

Для аналізу середніх значень техніко-тактичних показників команд використовувалися методи описової статистики, зокрема розрахунок середнього арифметичного, стандартного відхилення та варіабельності. З метою порівняння показників команд-переможців і команд, що програли, а також для визначення відмінностей між сезонами застосовувалися методи порівняльного аналізу, включаючи обчислення абсолютної та відносної різниці середніх значень.

2.2. Організація дослідження

Дослідження охоплювало аналіз змагальної діяльності команд, що брали участь у чемпіонатах Англії з регбі-15 упродовж восьми сезонів (2017–2024 років). Загалом було проаналізовано 985 матчів, відібраних на основі офіційних статистичних звітів англійських регбійних організацій та відкритих баз даних. Використання офіційних протоколів змагань забезпечило достовірність

первинної інформації та відповідність сучасним стандартам спортивної аналітики у регбі.

Процес дослідження здійснювався у три етапи протягом жовтня 2024 року – листопада 2025 року. На першому етапі (жовтень 2024 – лютий 2025) було проведено вивчення теоретичних засад змагальної діяльності у регбі-15, опрацьовано особливості техніко-тактичних дій та визначено ключові показники для подальшого аналізу.

Другий етап (березень – серпень 2025 року) передбачав збір даних, їх структурування, розрахунок середніх значень та виконання порівняльного аналізу між командами-переможцями та командами, що програли, а також між різними сезонами.

На завершальному, третьому етапі (вересень – листопад 2025 року) проведено узагальнення результатів, формування висновків і визначення тенденцій, що характеризують динаміку змагальної діяльності команд у регбі-15 на європейському рівні.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМАНД АНГЛІЙСЬКОЇ ПРЕМ'ЄР-ЛІГИ З РЕГБІ

Аналіз показників є важливою складовою оцінки змагальної діяльності команд. Цей розділ присвячено безпосередньому аналізу тенденцій змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15 на основі даних, отриманих за декілька сезонів. Систематизація та порівняння показників, що характеризують результативні та техніко-тактичні дії команд, дозволяють простежити динаміку розвитку сучасного регбі та визначити ключові зміни, які відбулися у структурі гри. Особлива увага приділяється загальним тенденціям у показниках змагальної діяльності – таким як кількість набраних очок, частота успішних атаквальних дій, кількість виконаних дій, а також ефективність окремих техніко-тактичних компонентів. Такий аналіз дає змогу виявити напрями еволюції гри на рівні елітного клубного регбі та визначити чинники, що найбільше впливають на зміну стилю та темпу матчів.

Також здійснено порівняння змагальних показників між командами, що вигравали та програвали матчі протягом різних сезонів, що дозволяє визначити найбільш стабільні індикатори успішності. Окрему увагу приділено виявленню довгострокових трендів різниці показників між переможцями та переможеними, що дає змогу не лише встановити статистично значущі відмінності, а й оцінити їх зміни у часі. Поєднання дескриптивного аналізу, порівняльних статистичних методів і трендових моделей забезпечує комплексне розуміння сучасних тенденцій змагальної діяльності у регбі та створює підґрунтя для подальшого вдосконалення тренувальних програм і стратегічного планування команд.

3.1. Загальні тенденції показників змагальної діяльності команд

Аналіз загальних тенденцій показників змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15 дає змогу виявити ключові зміни у

динаміці гри та визначити напрямки розвитку сучасного регбі на клубному рівні. Дослідження багаторічних даних дозволяє простежити, як змінювалися результативні та техніко-тактичні дії команд, зокрема інтенсивність атакуювальних дій, ефективність фаз володіння м'ячем та частота стандартних елементів гри. Вивчення цих тенденцій є важливим для розуміння еволюції ігрових стратегій, адаптації команд до нових вимог змагальної діяльності та формування сучасної моделі гри у регбі-15.

Відповідно до отриманих результатів, середня кількість спроб, які виконують команди Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15, демонструє стійку тенденцію до зростання протягом досліджуваного періоду (рис. 3.1). Після початкового значення 2,7 спроби у сезоні 2017 року, показник поступово підвищився до 2,9 у 2018 році, незначно коливався у 2019–2020 роках (2,8 спроби), а з 2021 року спостерігається виражене зростання – до 3,1, 3,4 та 3,5 спроби у наступні сезони. Така динаміка свідчить про посилення атакуювального стилю гри, зростання ефективності команд у фазі володіння та покращення їх здатності завершувати атаки результативними діями.

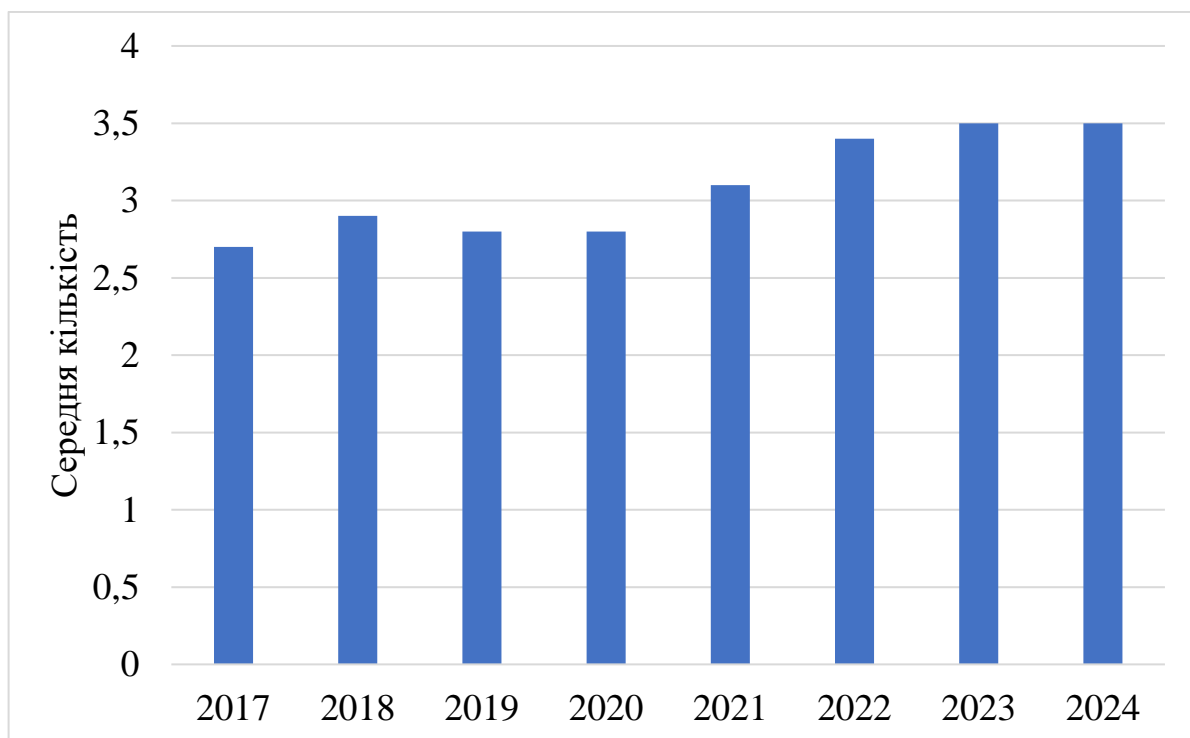

Рис. 3.1. Середнє значення кількості спроб команд англійської Прем'єр-ліги за сезонами

Порівняльний аналіз першого та останнього сезону показує, що середня кількість спроб зросла з 2,7 у 2017 році до 3,5 у 2024 році, що становить близько 29,6% приросту. Це майже третина від початкового рівня, що вказує на суттєву трансформацію атакувальної моделі гри. Різне зростання після 2021 року може бути пов'язане як зі змінами тактики команд, так і з регуляторними або структурними змінами у чемпіонаті. Загалом результати свідчать про чітку тенденцію до підвищення результативності команд, що підтверджує еволюцію Прем'єр-ліги у бік більш динамічної та атакувальної гри.

Динаміка середнього значення кількості реалізацій у командах Англійської Прем'єр-ліги з регбі свідчить про поступове зростання ефективності після успішних спроб (рис. 3.2).

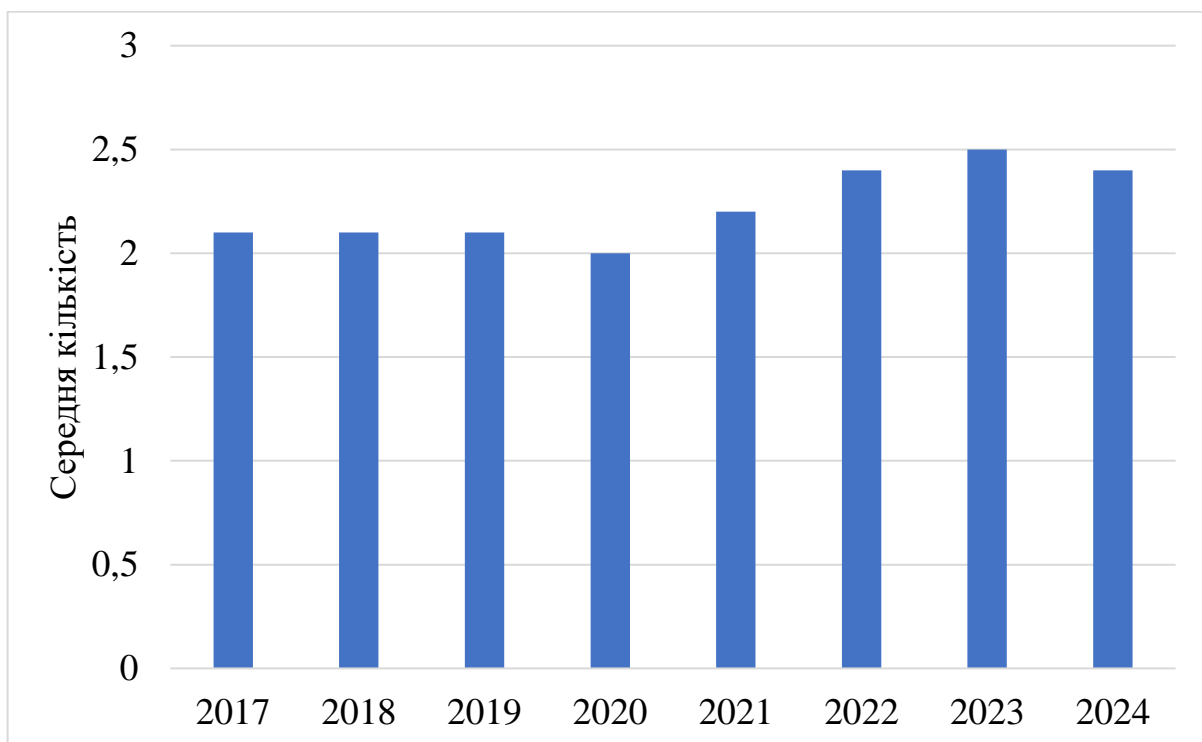

Рис. 3.2. Середнє значення кількості реалізацій команд англійської Прем'єр-ліги за сезонами

У період 2017–2020 років показники залишалися відносно стабільними – 2,1 реалізації у 2017–2019 роках та 2,0 у 2020 році, що свідчить про стабільність у

точності пробивання після спроб. Починаючи з 2021 року відбувається помітне підвищення: значення зросло до 2,2, 2,4 і досягло максимального рівня 2,5 реалізації у сезоні 2023 року, після чого незначно знизилось до 2,4 у 2024 році. Загалом тенденція демонструє поступове підсилення результативності команд у виконанні ударів на реалізацію.

Порівняння першого та останнього сезону вказує, що середня кількість реалізацій підвищилася з 2,1 у 2017 році до 2,4 у 2024 році, що становить приблизно 14,3% зростання. Хоча ця зміна не є такою різкою, як у випадку зі спробами, вона підтверджує тренд на підвищення точності та стабільності реалізацій. Незначне зниження у сезоні 2024 року після пікового значення 2023 року може пояснюватися змінами ігрових умов або тактичними особливостями матчів. Загалом результати вказують на те, що команди поступово покращують свої навички виконання післяспробних ударів, що робить їхню загальну результативність більш стабільною.

Аналіз середнього значення кількості штрафних ударів, виконаних командами Англійської Прем'єр-ліги з регбі, демонструє чітку тенденцію до зниження цього показника протягом усього досліджуваного періоду (рис. 3.3).

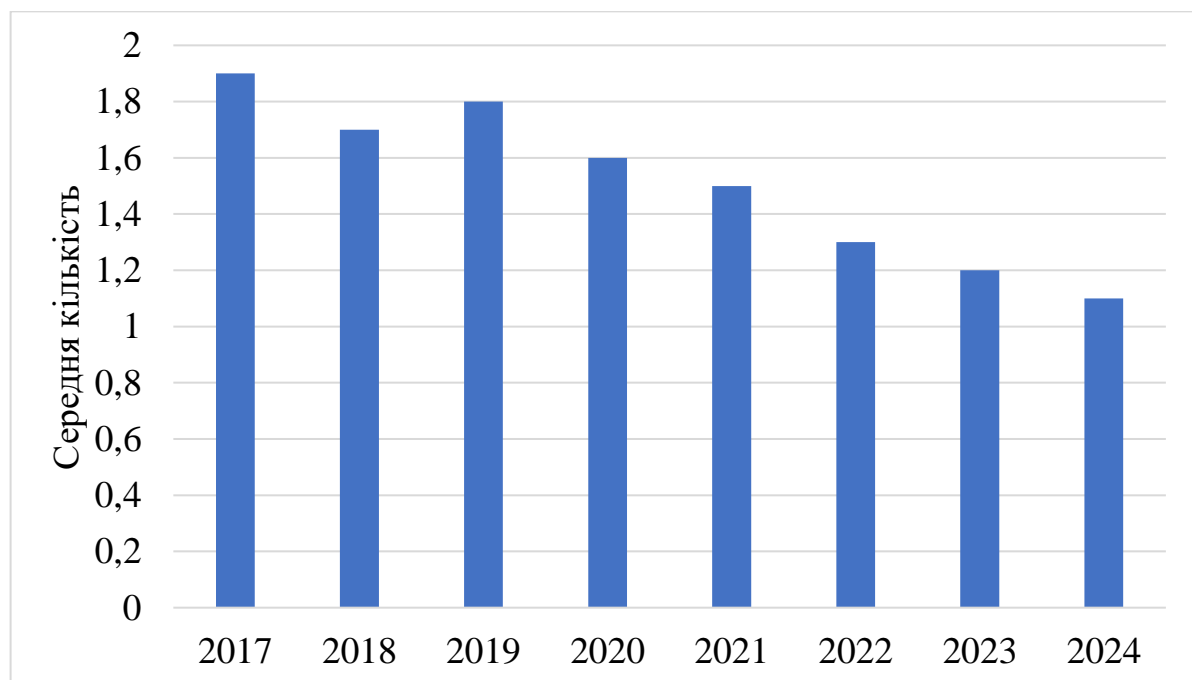

Рис. 3.3. Середнє значення кількості штрафних ударів команд англійської Прем'єр-ліги за сезонами

Якщо у сезоні 2017 року середнє значення становило 1,9, то вже у 2018–2019 роках воно коливалось в межах 1,7–1,8, а у 2020–2021 роках знизилось до 1,6 та 1,5 відповідно. Найнижчі значення фіксуються у останні три сезони: 1,3 у 2022 році, 1,2 у 2023 та 1,1 у 2024 році. Така динаміка свідчить про поступове зменшення залежності команд від штрафних ударів як засобу здобуття очок, що може бути пов'язано зі змінами тактичних підходів та посиленням акценту на результативних діях у відкритій грі.

Порівняння першого та останнього сезону демонструє суттєве зменшення кількості штрафних ударів – з 1,9 у 2017 році до 1,1 у 2024 році, що становить приблизно 42,1% зниження. Це один із найбільш виражених спадів серед результативних показників, що підтверджує тенденцію до зменшення ролі штрафних ударів у структурі набору очок. Ймовірно, команди частіше віддають перевагу розіграшу штрафних замість ударів по воротах, прагнучи збільшити кількість спроб та загальний рівень атакуючої продуктивності. У підсумку отримані дані свідчать про стратегічну переорієнтацію команд на більш агресивний та динамічний стиль гри.

Аналіз середнього значення відсотка реалізації штрафних ударів у командах Англійської Прем'єр-ліги з регбі демонструє хвилеподібну динаміку протягом досліджуваного періоду (рис. 3.4). У перші три сезони спостерігається зростання точності – від 75,9% у 2017 році до 78,3% у 2019 році, що є найбільшим показником за весь період. Проте з 2020 року значення починає коливатися: 76,6% у 2020, 76,7% у 2021, після чого відбувається помітний спад у 2022 році – до 73,2%, що є одним із найнижчих значень. У 2023 році ефективність частково зростає до 76,1%, проте в 2024 році знову знижується до 72,5%, що стає мінімальним показником за вісім сезонів.

Порівняння першого та останнього сезону свідчить про зниження ефективності реалізації штрафних ударів з 75,9% у 2017 році до 72,5% у 2024 році, що становить приблизно 4,5% зменшення. Хоча абсолютне зниження не є різким, його можна вважати показовим, оскільки точність пробивання

штрафних ударів є важливим компонентом загальної результативності команди.

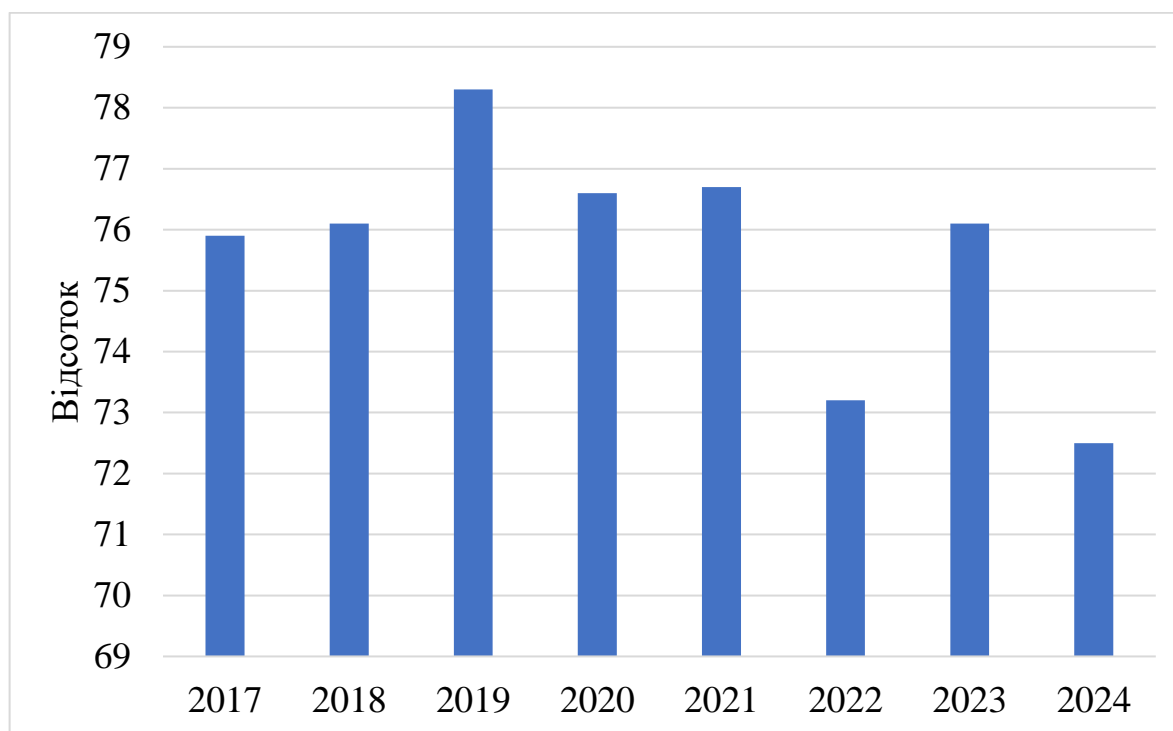

Рис. 3.4. Середнє значення відсотка реалізації штрафних ударів команд англійської Прем'єр-ліги за сезонами

Поступове зниження у заключні сезони може бути пов'язане зі змінами у стилі гри, підвищенням темпу матчів або збільшенням кількості складних для виконання штрафних позицій. Загалом результати свідчать про нестабільність показника та можливу потребу команд у вдосконаленні стандартних ударів.

Аналіз середнього значення кількості передач, виконаних командами Англійської Прем'єр-ліги з регбі, демонструє нерівномірну, але загалом стабільну динаміку протягом досліджуваного періоду (рис. 3.5). Найвищий показник зафіксовано у 2018 році – 164,9 пасів, що суттєво перевищує значення інших сезонів. Після цього спостерігається різке зниження у 2020 році – до 133,7 пасів, що є мінімальним значенням за весь період. У наступні сезони показник поступово зростає: 136,6 у 2021, 140,1 у 2022, 141,3 у 2023 та 142,7 у 2024, що свідчить про стабілізацію і незначну позитивну динаміку після падіння.

Порівняння першого та останнього сезонів демонструє зростання середньої кількості пасів з 148,1 у 2017 році до 142,7 у 2024 році, що фактично становить зменшення на 3,7%. Хоча зміна не є суттєвою, проте вона вказує на певний зсув у структурі атаквальних дій – команди стали використовувати менше пасів у порівнянні з ранніми сезонами, ймовірно збільшуючи частку прямолінійних атак або прискорених фаз гри. Загалом динаміка показує нестабільність з вираженим піком у 2018 році та поступовим вирівнюванням у наступних сезонах.

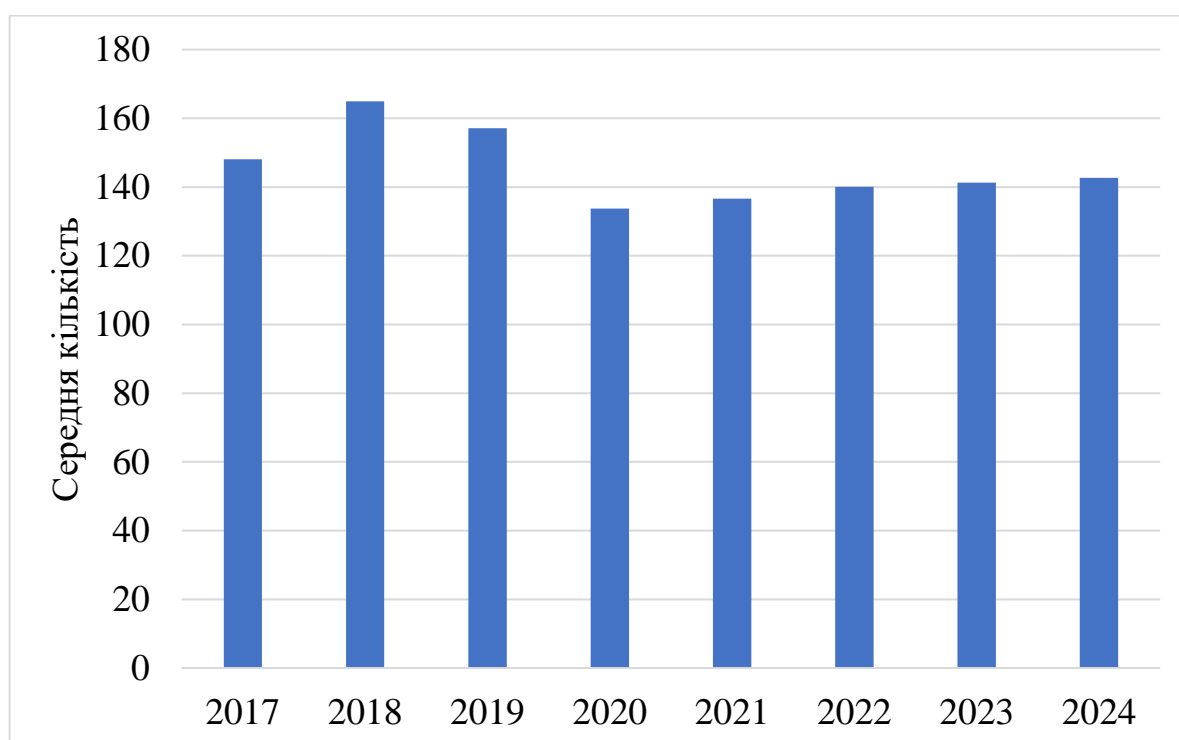

Рис. 3.5. Середні значення кількості передач команд англійської Прем'єр-ліги за сезонами

У Таблиці 3.1 представлено середні значення кількості виконаних дій та відсотка їх успішності командами англійської Прем'єр-ліги за сезонами. Упродовж досліджуваного періоду спостерігається відносна стабільність у кількості здійснених «сутичок» за сезон, яка коливається в межах від 6,2 до 7,0 дій. Після зростання з 2017 до 2020 року (з 6,2 до 7,0; +12,9%) показник дещо знизився у 2021 році, однак у подальшому залишався близьким до середнього рівня, фіксуючи незначні відхилення в межах 6,5–6,9 у 2022–2024 роках. Загалом

між першим і останнім сезоном різниця є мінімальною: кількість «сутичок» зросла з 6,2 до 6,6, що становить лише +6,5%.

На відміну від кількісного показника, відсоток успішних «сутичок» демонструє більш суттєві коливання. Якщо у 2017–2020 роках ефективність перебувала на рівні 89,0–92,3%, то починаючи з 2021 року спостерігається стійка тенденція до зниження, що досягла мінімуму у сезоні 2024 – 77,2%. Порівняно з першим сезоном результативність зменшилася з 89,0% до 77,2%, тобто на – 13,2%, що може свідчити про ускладнення ігрових умов, зміни тактичних пріоритетів або зниження якості виконання технічних дій. У цілому аналіз пари показників вказує на те, що при відносно стабільній кількості «сутичок» ефективність їх виконання протягом останніх сезонів помітно знизилася.

Таблиця 3.1

Середні значення кількості та відсотку успішних дій команд англійської Прем'єр-ліги за сезонами

Показники змагальної діяльності	Сезон							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість «сутичок»	6,2	6,8	6,8	7,0	6,3	6,9	6,5	6,6
Відсоток успішних «сутичок»	89,0	92,3	92,2	90,4	89,5	77,9	79,8	77,2
Кількість «коридорів»	13,4	12,9	12,3	13,5	13,9	14,0	14,0	14,1
Відсоток успішних «коридорів»	88,5	88,2	87,3	86,5	88,9	89,1	87,9	87,9
Кількість «захоплень»	142,5	165,6	169,1	151,5	151,2	150,9	157,2	157,3
Відсоток успішних «захоплень»	87,0	87,0	86,3	86,5	86,4	86,1	85,8	84,7
Кількість «раків»	89,7	98,8	95,7	84,8	86,7	84,4	87,3	85,6
Відсоток успішних «раків»	96	97,1	96,9	96,2	96,1	95,8	96,0	95,2
Кількість «молів»	3,5	5,1	4,8	5,6	6,2	6,3	6,5	5,7
Відсоток успішних «молів»	86,8	85,8	86,7	86,0	88,1	89,5	90,4	91,4

За аналізований період кількість коридорів коливалася незначно, демонструючи загальну тенденцію до поступового зростання – від 13,4 у 2017 році до 14,1 у 2024 році. Найнижче середнє значення зафіксовано у сезоні 2019 року (12,3), після чого спостерігалася стабільне підвищення протягом наступних років. У порівнянні між першим та останнім сезонами кількість коридорів

збільшилася на 5,2%, що свідчить про незначне, але стаłe підвищення інтенсивності використання цієї ігрової дії.

Відсоток успішних коридорів протягом восьми сезонів демонструє відносну стабільність, хоча й з невеликими коливаннями. Найвище значення спостерігалось у 2022 році (89,1%), тоді як найнижче – у 2020 році (86,5%). Порівняння першого та останнього сезонів показує невелике зменшення успішності: з 88,5% у 2017 році до 87,9% у 2024 році, тобто на 0,7%. Загалом, незважаючи на незначне зниження точності, рівень успішних коридорів залишається стабільно високим, що вказує на збереження ефективності виконання цієї технічної дії на рівні провідних команд Прем'єр-ліги.

Кількість захоплень демонструє помітні коливання, однак загальна тенденція свідчить про підвищення інтенсивності цієї дії в окремі періоди. Найвище значення було зафіксовано у 2019 році (169,1), після чого спостерігалось зниження у сезоні 2020 року, а надалі – відносне вирівнювання. Порівняння першого та останнього сезонів показує зростання кількості захоплень із 142,5 до 157,3, що становить приблизно +10,4%, що може свідчити про збільшення ігрової активності та інтенсивності захисних дій.

Відсоток успішних захоплень протягом аналізованих сезонів залишався відносно стабільним, проте загальна динаміка має тенденцію до незначного зниження. Максимальне значення спостерігалось у 2017–2018 роках (87,0%), після чого показник поступово зменшувався й досяг найнижчого рівня у 2024 році (84,7%). У порівнянні між першим та останнім сезонами успішність знизилась на 2,6%, що може вказувати на збільшення складності ігрових епізодів або зміну стилю гри команд. Загалом, незважаючи на зростання кількості захоплень, їх результативність поступово зменшується, що є важливим аспектом для подальшого тактичного аналізу.

Кількість раків демонструє певні коливання протягом аналізованого періоду: зростання від 89,7 у 2017 році до максимуму 98,8 у 2018 році, з подальшим зниженням у 2020–2022 роках до рівня 84,4–86,7 і невеликим підвищенням у 2023–2024 роках (87,3 та 85,6 відповідно). Порівняння першого та

останнього сезону показує незначне зменшення на 4,6%, що свідчить про відносну стабільність частоти використання цієї технічної дії у матчах Прем'єр-ліги.

Відсоток успішних раків протягом усього періоду залишався високим і відносно стабільним, коливаючись у межах 95,2–97,1%. Порівняння першого та останнього сезону демонструє зниження результативності з 96% у 2017 році до 95,2% у 2024 році, що становить $-0,8\%$. Незважаючи на незначне зменшення успішності, показник залишається високим, що свідчить про ефективність команд у виконанні раків та підтримання високого рівня технічної підготовки у цій фазі гри.

Кількість молів демонструє поступове зростання протягом перших п'яти сезонів: від 3,5 у 2017 році до 6,2 у 2021, досягаючи максимуму 6,5 у 2023 році, після чого спостерігається незначне зниження до 5,7 у 2024 році. Порівняння першого та останнього сезону показує збільшення кількості молів на 62,9%, що свідчить про зростаючу роль цієї технічної дії у структурі атакувальних та силових фаз гри команд.

Відсоток успішних молів протягом досліджуваного періоду демонструє стабільну позитивну динаміку. Якщо у 2017 році він становив 86,8%, то у 2024 році підвищився до 91,4%, що становить $+5,3\%$ від початкового рівня. Це свідчить про поступове підвищення ефективності виконання молів, зокрема завдяки поліпшенню технічної підготовки та координації гравців у команді. Загалом результати свідчать про те, що молі стають все більш важливою та результативною складовою ігрового процесу Прем'єр-ліги.

Таким чином, аналіз загальних тенденцій показників змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі-15 за період 2017–2024 років дозволяє зробити висновок про поступову еволюцію гри у бік більш динамічного, атакувального та технічно різноманітного стилю. Зростання кількості спроб, молів та захоплень свідчить про посилення інтенсивності атакувальних і силових дій, тоді як коливання результативності штрафних ударів та певне зниження ефективності деяких технічних дій вказують на складність адаптації команд до

високих вимог сучасного чемпіонату. Отримані дані дозволяють окреслити ключові напрямки розвитку командної стратегії та підготовки гравців на клубному рівні.

3.2. Порівняльний аналіз показників між командами, що виграли і програли

Порівняльний аналіз показників змагальної діяльності між командами, що здобули перемогу, та командами, які програли, дозволяє виявити ключові фактори успіху та відмінності у структурі ігрових дій у Англійській Прем'єр-лізі з регбі-15. Такий підхід дає змогу оцінити, які техніко-тактичні та результативні показники найбільш істотно впливають на результат матчу, а також простежити, наскільки послідовно команди, що виграли, реалізують свою стратегію порівняно з командами, що програли. Аналіз таких даних є важливим для розробки ефективних тренувальних програм і тактичних моделей гри на клубному рівні. Рисунок 3.6 ілюструє динаміку різниці середніх значень кількості спроб між командами-переможцями та командами, які програли, за сезонами.

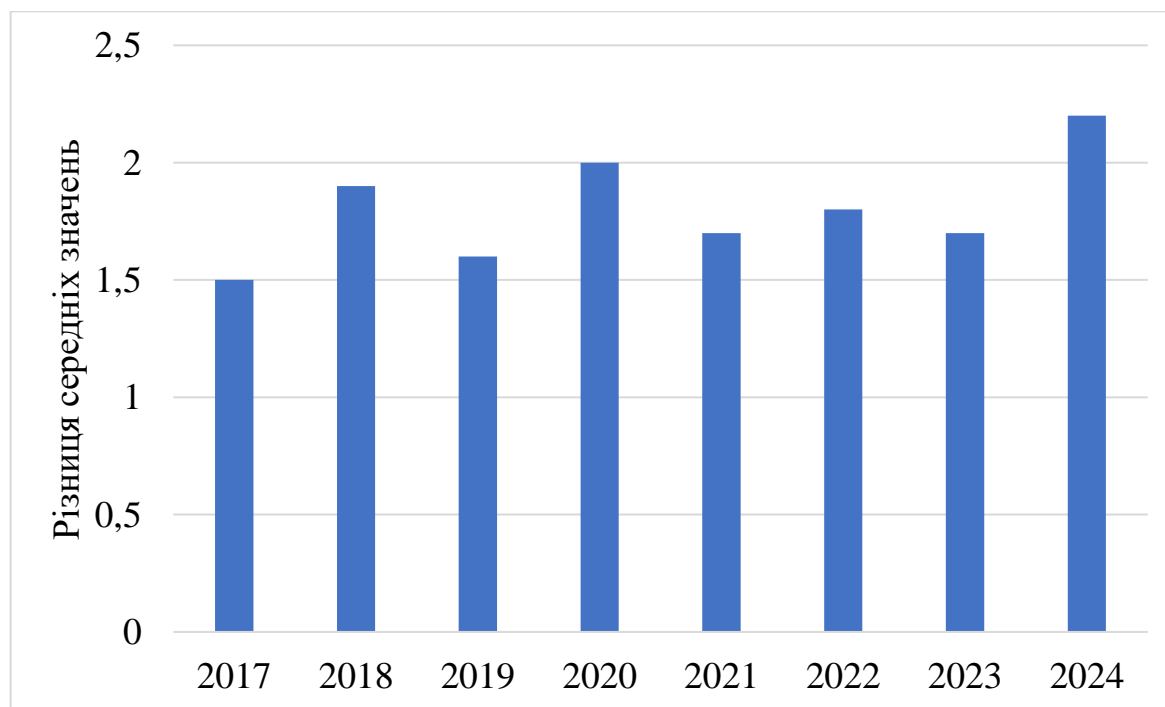

Рис. 3.6. Динаміка різниці середніх значень кількості спроб між командами-переможцями та переможеними за сезонами

Аналіз показує, що протягом перших чотирьох сезонів різниця коливалася у межах 1,5–2,0 спроб, демонструючи певну нестабільність, але водночас стійку перевагу команд-переможців у виконанні атакувальних дій. Найбільший приріст спостерігається у 2018 році – 1,9 спроби, після чого показник дещо знижується у наступні сезони, знову підвищуючись до 2,2 у 2024 році. Це свідчить про посилення атакувальної ефективності команд, які здобувають перемогу, та можливу різницю у стратегіях гри порівняно з командами, що програли.

Порівняльний аналіз першого та останнього сезону демонструє, що різниця зросла з 1,5 спроби у 2017 році до 2,2 у 2024 році, що становить приблизно +46,7%. Така тенденція свідчить про наростаючу значущість атакувальних дій у досягненні перемоги та підкреслює, що команди-переможці дедалі більшою мірою переважають суперників у фазі завершення атак. Загалом результати підтверджують, що кількість спроб є одним із ключових показників, які відрізняють успішні команди від команд, що програли.

Рисунок 3.7 відображає динаміку різниці середніх значень кількості реалізацій між командами-переможцями та командами, які програли, за сезонами. Аналіз показує, що протягом усього періоду різниця коливалася у межах 1,3–1,6 реалізації, демонструючи відносну стабільність цього показника. Найбільші значення спостерігаються у 2018 та 2024 роках – по 1,6 реалізації, тоді як у 2019 році зафіксовано мінімальну різницю – 1,3. Це свідчить про те, що команди-переможці послідовно перевищують своїх суперників за ефективністю завершення атак, хоча різниця не має вираженого тренду на зростання.

Порівняльний аналіз першого та останнього сезону демонструє збільшення різниці з 1,4 у 2017 році до 1,6 у 2024 році, що становить приблизно +14,3%. Така тенденція вказує на дещо посилену роль реалізацій у визначенні результату матчу та підтверджує, що команди-переможці зберігають стабільну перевагу у точності пробивань після спроб. Загалом, дані свідчать про те, що

реалізації залишаються ключовим фактором відмінності між успішними та неуспішними командами, хоча динаміка цього показника залишається більш стабільною порівняно з кількістю спроб.

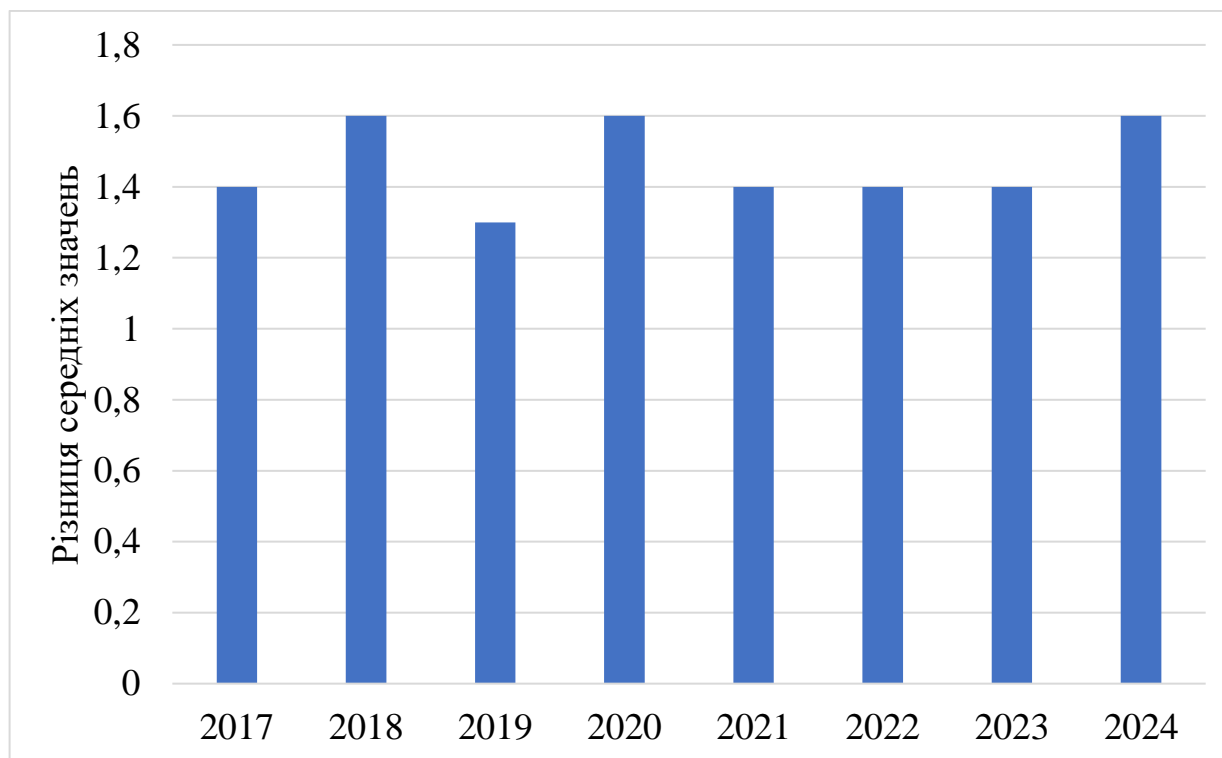

Рис. 3.7. Динаміка різниці середніх значень кількості реалізацій між командами-переможцями та переможеними за сезонами

Рисунок 3.8 ілюструє динаміку різниці середніх значень кількості виконаних пасів між командами-переможцями та переможеними за сезонами. Позитивні значення вказують на перевагу команд-переможців, тоді як від'ємні свідчать про перевагу команд, які програли. Аналіз показує значні коливання різниці протягом досліджуваного періоду: від мінімального значення $-11,5$ у 2022 році до максимуму $4,9$ у 2020 році. Така нестабільність свідчить про те, що перевага у кількості пасів не завжди була визначальним фактором для перемоги, а іноді команди, що програли, виконували більше пасів, проте це не гарантувало успіху у матчі.

Порівняння першого та останнього сезону демонструє зменшення негативної різниці з $-4,9$ у 2017 році до $-2,1$ у 2024 році, що становить

приблизно +57,1% відносно зміни показника. Це свідчить про тенденцію до зменшення переваги команд-переможених у пасовій активності і вирівнювання рівня між командами. Загалом дані вказують на те, що кількість пасів не завжди прямо корелює з результатом матчу, а важливішим фактором успіху стають якість виконання та ефективність інших технічних ігрових дій.

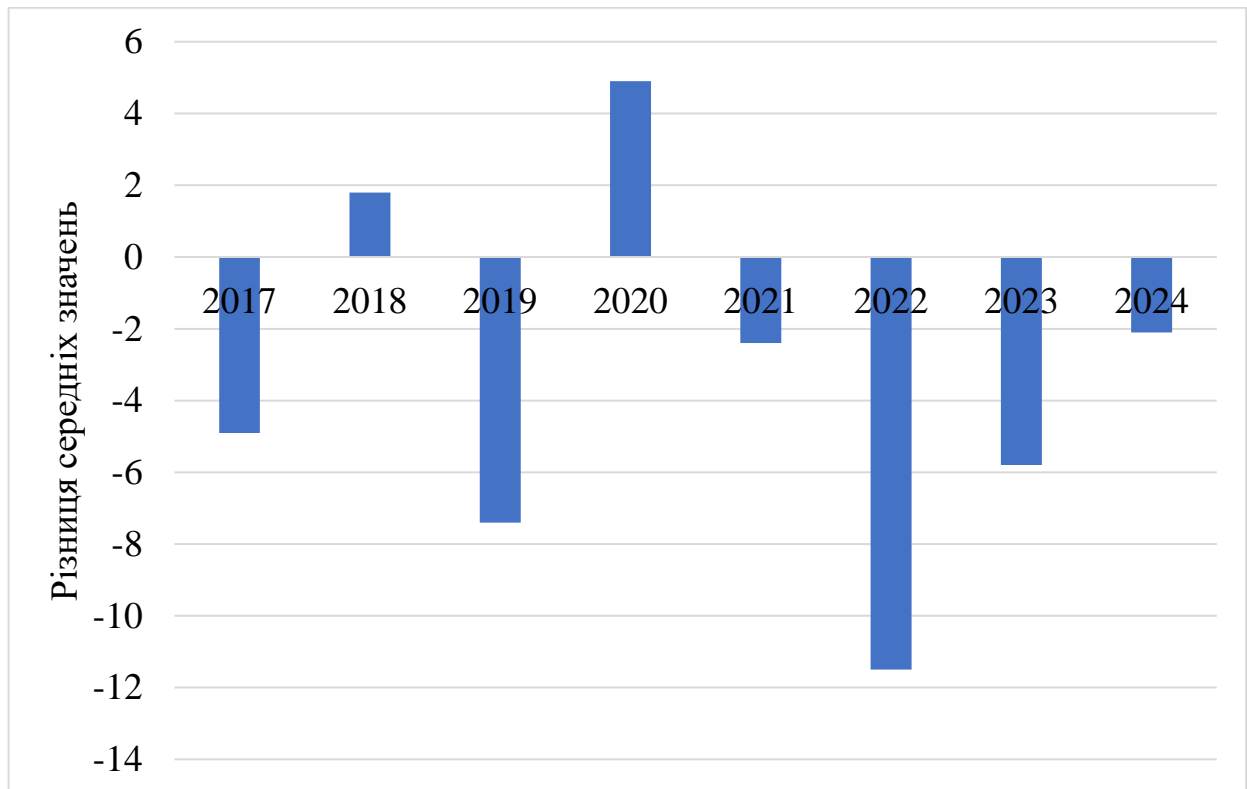

Рис. 3.8. Динаміка різниці середніх значень кількості виконаних пасів між командами-переможцями та переможеними за сезонами

У Таблиці 3.2 наведено динаміку різниці середніх значень кількості та відсотку успішних дій між командами-переможцями та переможеними за сезонами.

Аналіз різниці середніх значень кількості «сутичок» між командами-переможцями та переможеними демонструє певну нестабільність протягом досліджуваного періоду. У 2017 році переможці виконали в середньому на 0,5 більше «сутичок», ніж програвші, проте в наступні сезони спостерігалися коливання – від 0,3 до 1,1 у 2022 році, а у 2021 році показник був навіть

від'ємним (-0,1), що свідчить про перевагу програвших у цій ігровій дії в окремі сезони. Порівняння першого та останнього сезону показує зменшення різниці з 0,5 до 0,3, тобто на 40%, що вказує на більш збалансоване виконання «сутичок» командами з різним результатом матчу.

Відсоток успішних «сутичок» також демонструє подібну динаміку коливань. Початковий показник 0,7% у 2017 році зменшився до 0,6% у 2024 році, тобто на 14,3%. Найвищі значення спостерігалися у 2022 році (1,0%), що свідчить про ефективнішу реалізацію дій переможцями в окремі сезони, а найнижчі – у 2018 році (0,3%). Загалом аналіз цих двох показників свідчить про те, що хоча загальна кількість та ефективність «сутичок» незначно переважає у переможців, різниця між командами з різним результатом матчу залишається порівняно малою.

Таблиця 3.2

Динаміка різниці середніх значень кількості та відсотку успішних дій між командами-переможцями та переможеними за сезонами

Показники змагальної діяльності	Сезон							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість «сутичок»	0,5	0,3	0,5	0,2	-0,1	1,1	0,7	0,3
Відсоток успішних «сутичок»	0,7	0,3	0,5	0,3	0,2	1,0	0,8	0,6
Кількість «коридорів»	0,2	0,7	0,3	0,3	0,3	0,6	-0,2	-0,3
Відсоток успішних «коридорів»	0,5	1,1	0,8	0,7	0,7	0,5	0,1	0,2
Кількість «захоплень»	-3,1	-9,3	3,3	-9,6	-6,4	10,7	8,0	0,3
Відсоток успішних «захоплень»	-0,4	-6,0	4,7	-6,5	-3,5	10,9	8,9	4,1
Кількість «раків»	-1,2	3,1	-3,7	2,6	1,7	-7	-4,6	-1
Відсоток успішних «раків»	-0,9	3,7	-3,4	2,9	1,8	-6,1	-4,2	-1,1
Кількість «молів»	0,6	1,3	0,8	0,7	1,1	0,9	0,1	0,9
Відсоток успішних «молів»	0,5	1,2	0,6	0,8	1,3	1,0	0,4	1,1

Аналіз різниці середніх значень кількості «коридорів» між командами-переможцями та переможеними демонструє невеликі коливання протягом досліджуваного періоду. У перші сезони (2017–2018) переможці мали перевагу, виконуючи на 0,2–0,7 більше «коридорів», ніж команди що програли. Проте у

2023–2024 роках спостерігається від’ємна різниця (-0,2 та -0,3), що свідчить про те, що у ці сезони команди що програли виконували більше «коридорів». Порівняння першого та останнього сезону показує зменшення різниці з 0,2 до -0,3, тобто на 150%, що відображає тенденцію до вирівнювання та навіть перевагу команд, які програли, у виконанні цієї дії у деяких сезонах.

Відсоток успішних «коридорів» демонструє відносну стабільність та незначні коливання. Початкове значення 0,5% у 2017 році збільшилося до 0,2% у 2024 році, тобто зменшення склало близько 60%. Найвищі показники спостерігалися у 2018 році (1,1%), що свідчить про тимчасове підвищення ефективності переможців, а найнижчі – у 2023 році (0,1%). Загалом різниця у відсотку успішних «коридорів» залишається невеликою, що свідчить про близький рівень технічної реалізації цієї дії обома групами команд.

Різниця середніх значень кількості «захоплень» між командами-переможцями та переможеними демонструє значну мінливість протягом досліджуваного періоду (рис. таблиці 3.2). У перші сезони (2017–2018) спостерігається від’ємна різниця (-3,1 та -9,3), що свідчить про те, що програвші команди виконували більше «захоплень». Протягом наступних сезонів різниця змінювалась від негативної до позитивної, досягаючи максимуму у 2022 році (+10,7), коли переможці переважали за кількістю виконаних «захоплень». У сезоні 2024 різниця практично зрівнялася (0,3). Порівняння першого та останнього сезону показує зменшення від’ємної різниці з -3,1 до 0,3, тобто зміна складає приблизно 109,7%, що свідчить про вирівнювання показників між обома групами команд.

Відсоток успішних «захоплень» демонструє подібну тенденцію коливань із періодичними піками та спаданнями. На початку аналізованого періоду (2017–2018) різниця була від’ємною (-0,4 та -6,0), після чого у 2019 році зафіксовано позитивну різницю (+4,7), а у 2020–2021 роках показники знову знижуються до негативних значень (-6,5 та -3,5). Максимальна перевага переможців спостерігалася у 2022 році (+10,9%), а на кінець періоду у 2024 році різниця становила +4,1%. Порівняння першого та останнього сезонів

показує зростання ефективності переможців від $-0,4\%$ до $+4,1\%$, тобто на $4,5\%$ у відсотковому вираженні, що свідчить про поступове посилення результативності «захоплень» команд, які здобули перемогу.

Різниця середніх значень кількості «раків» між командами-переможцями та переможеними демонструє значну мінливість протягом досліджуваного періоду. На початку сезону 2017 року спостерігається невелика від'ємна різниця $(-1,2)$, що свідчить про те, що програвші команди виконували трохи більше «раків». У наступні сезони показники коливалися від позитивних значень $(+3,1$ у 2018) до від'ємних $(-7$ у 2022), що вказує на непостійність переваги однієї з груп команд у використанні цієї технічної дії. Порівняння першого та останнього сезону показує, що різниця зменшилася з $-1,2$ у 2017 році до -1 у 2024, тобто зміни незначні (приблизно $+16,7\%$), що свідчить про відносну стабільність у кількості «раків» між переможцями та ті що програли.

Відсоток успішних «раків» повторює коливальну динаміку кількості виконаних дій. У 2017 році різниця була $-0,9\%$, а у 2018 році відзначено позитивну різницю $(+3,7\%)$, що свідчить про перевагу переможців у точності виконання. Проте у наступні сезони показники змінювались, зокрема у 2022 році спостерігається найнижче значення $(-6,1\%)$, а на кінець періоду у 2024 році різниця становила $-1,1\%$. Порівняння першого та останнього сезонів свідчить про незначне збільшення ефективності переможців $(+0,2\%$ у відносному вираженні), що підтверджує відносну рівність обох груп команд у результативності «раків» протягом восьми сезонів.

Різниця середніх значень кількості «молів» між командами-переможцями та переможеними демонструє загалом невелику, але позитивну тенденцію протягом досліджуваного періоду. На початку сезону 2017 року переможці виконували трохи більше молів $(+0,6)$, з подальшим коливанням у межах $0,1$ – $1,3$ у наступні сезони. Найвищий приріст спостерігався у 2018 році $(+1,3)$, а на кінець періоду у 2024 році різниця становила $+0,9$. Порівняння першого та останнього сезону свідчить про збільшення показника на 50% від початкового

рівня, що вказує на незначне, але стабільне підвищення ролі молів у команд переможців у порівнянні з тими що програли.

Відсоток успішних молів демонструє схожу динаміку з кількістю виконаних дій. У 2017 році різниця між переможцями та переможеними становила +0,5%, а на кінець періоду у 2024 році – +1,1%, що означає збільшення на 120% від початкового рівня. Протягом восьми сезонів відзначалися коливання, зокрема у 2018 році спостерігалось максимальне значення (+1,2%), а найнижче у 2023 році (+0,4%). Загалом, аналіз відсотка успішності показує, що переможці зберігають невелику, але стабільну перевагу у точності виконання молів у порівнянні з тими командами що програли.

Проведений порівняльний аналіз показників змагальної діяльності між командами-переможцями та командами, які програли, дозволив визначити ключові техніко-тактичні та результативні дії, що впливають на результат матчу. Дослідження показало, що команди-переможці стабільно переважають суперників за кількістю спроб, реалізацій та молів, тоді як показники пасів, сутичок, коридорів, захоплень та раків демонструють більшу мінливість та нерідко відображають рівень взаємодії обох команд, не завжди визначаючи переможця.

Висновки до розділу 3

1. Аналіз середніх показників змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги за восьмисезонний період показав тенденцію до збільшення інтенсивності атаквальних дій та підвищення ефективності виконання окремих технічних елементів, зокрема молів і реалізацій. При цьому відзначаються коливання результативності штрафних ударів, стабільність у відсотку успішних раків та коридорів, що свідчить про високий рівень технічної підготовки команд та адаптацію тактичних схем до сучасного стилю гри.

У цілому, отримані результати дозволяють зробити висновок, що сучасна Прем'єр-ліга демонструє поступовий перехід до більш динамічної та

результативної гри з акцентом на швидкі атакувальні дії та ефективне використання силових фаз, при цьому стабільність деяких технічних показників свідчить про збереження традиційних елементів гри у структурі чемпіонату. Такий комплексний аналіз є основою для подальшого вивчення тактичних особливостей команд та прогнозування тенденцій розвитку змагальної діяльності.

2. Найбільш стабільною та впливовою складовою змагальної діяльності є кількість спроб і реалізацій: різниця між командами-переможцями та тими що програли зберігається на позитивному рівні протягом всього періоду, а порівняння першого та останнього сезону показує приріст у 46,7% та 14,3% відповідно. Це свідчить про важливість завершення атак та ефективності реалізації для досягнення перемоги. Інші технічні дії, зокрема паси, сутички, коридори, захоплення та раки, демонструють значні коливання, що відображає нестабільність їхнього впливу на результат матчу. Проте поступове збільшення ефективності молів та певна стабільність у відсотку успішних дій переможців вказують на те, що саме якість виконання ключових ігрових дій стає визначальним фактором у досягненні позитивного результату, а не лише кількісні показники.

3. Проведено комплексний аналіз показників змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі за період 2017–2024 років, що дозволило виявити ключові фактори, які відрізняють команди-переможці від команд, що програли. Дослідження показало, що найбільш стабільними та визначальними для успіху є кількість спроб, реалізацій та молів, які демонструють постійну перевагу переможців протягом усіх сезонів. Інші технічні дії, такі як паси, сутички, коридори, захоплення та раки, характеризуються значною мінливістю та нерідко відображають взаємний вплив команд під час матчу, не завжди визначаючи результат. Загалом аналіз підкреслює, що для досягнення перемоги важливе поєднання кількісної та якісної ефективності техніко-тактичних дій, що дозволяє командам-

переможцям послідовно реалізовувати свою стратегію та забезпечувати стабільну перевагу над суперниками.

ВИСНОВКИ

1. Змагальна діяльність у регбі та командних спортивних іграх загалом постає як складна, багатовимірна та динамічна система, у якій технічні, тактичні, фізичні, психологічні та когнітивні компоненти взаємопов'язані й водночас визначають результативність команди. Регбі-15, як один із найбільш комплексних видів спорту, потребує високої взаємодії між гравцями, здатності до адаптації в умовах постійно змінної ігрової ситуації та раціонального поєднання індивідуальних і колективних дій. Саме тому аналіз змагальної діяльності виступає ключовим інструментом для виявлення закономірностей успіху, оцінки ефективності техніко-тактичних дій, визначення сильних і слабких сторін тренувального процесу та формування науково обґрунтованих підходів до підготовки спортсменів. Комплексне вивчення структури гри, взаємозв'язків між показниками, а також особливостей командної взаємодії дозволяє створити цілісне уявлення про специфіку функціонування команди під час матчу та забезпечує можливість оптимізувати підготовку, підвищити стабільність виступів і конкурентоспроможність на різних рівнях змагань.

2. Аналіз середніх показників змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги за восьмисезонний період засвідчив поступове зростання інтенсивності атаквальних дій та підвищення ефективності виконання окремих технічних елементів, зокрема молів і реалізацій. Водночас спостерігаються коливання результативності штрафних ударів та відносна стабільність у відсотку успішних раків і коридорів, що вказує на високий рівень технічної підготовленості та здатність команд адаптувати тактичні схеми до вимог сучасного стилю гри. У цілому отримані результати свідчать, що Прем'єр-ліга поступово рухається у напрямку більш динамічної та результативної моделі гри, де акцент робиться на швидкі атаквальні дії та раціональне використання силових фаз, а збереження стабільності окремих технічних показників відображає сталість ключових елементів традиційного ігрового стилю. Проведений комплексний аналіз створює підґрунтя для глибшого розуміння

тактичних особливостей команд та формування прогнозів щодо подальших тенденцій розвитку змагальної діяльності у вищому дивізіоні англійського регбі.

3. Проведений аналіз змагальної діяльності команд Англійської Прем'єр-ліги з регбі за 2017–2024 роки показав, що найбільш стабільними та впливовими показниками, які визначають успіх, є кількість спроб, реалізацій та голів: різниця між переможцями та тими що програли протягом усіх сезонів утримується на позитивному рівні, а порівняння першого та останнього сезону демонструє приріст у 46,7% для спроб і 14,3% для реалізацій. Інші техніко-тактичні дії – паси, сутички, коридори, захоплення та раки – характеризуються значними коливаннями та менш стабільним впливом на результат, відображаючи ситуаційність ігрової боротьби. Загалом встановлено, що визначальним фактором перемоги є не лише кількість виконаних дій, а насамперед якість їх реалізації, що забезпечує командам-переможцям послідовне втілення стратегії та стабільну перевагу над суперниками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білогур В. Життя українського спорту під час війни. Сучасний стан і перспективи вдосконалення національної системи фізичного виховання і спорту в умовах війни та у післявоєнний період: II наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвячена 75-й річниці кафедри фізичного виховання ДВНЗ «УжНУ», 19-20 квіт. 2023 р. Ужгород, 2023. С. 7–13.
2. Борисова О., Дутчак М., Шльонська О. Аналітичний огляд сучасних наукових досліджень за проблемою підготовки спортсменів різного ігрового амплуа в командних ігрових видах спорту. Спортивна наука та здоров'я людини, 2024. №1 (11).
3. Борисова О., Шутова С., Нагорна В., Шльонська О. Сучасні підходи удосконалення змагальної діяльності висококваліфікованих спортсменів у спортивних іграх. Теорія і методика фізичного виховання і спорту, 2020. №2. С. 15–22. doi: 10.32652/tmfvs.2020.2.15-22.
4. Вознюк Т. Сучасні ігрові види спорту: теорія та методика викладання. Київ, 2017. 248 с.
5. Вознюк Т., Драчук А. Контроль змагальної діяльності в баскетболі за часовими інтервалами. Фізична культура, спорт та здоров'я нації, 2016. №1. С. 267–271.
6. Голоха В. Л., Романенко В. В., Тропін Ю. М. Аналіз змагальної діяльності українських борців вільного стилю на Чемпіонаті світу U-23 в 2021 році. Єдиноборства, 2022. №2 (24). С. 4–16. DOI: 10.15391/ed.2022-2.01.
7. Долбишева Н. Наукові підходи до класифікації неолімпійських видів спорту. Спортивний вісник Придніпров'я, 2014. №3. С. 31–39.
8. Квасниця О. Аналіз показників змагальної діяльності у стандартних і напівстандартних положеннях провідних збірних команд Європи з регбі-15. Спортивні ігри, 2023. №2 (28). С. 53–60.
9. Квасниця О. М. Програма фізичної підготовки кваліфікованих гравців у регбі-7. Науковий часопис [Національного педагогічного університету

імені М. П. Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 2017. №5. С. 44–47.

10. Квасниця О., Тищенко В. Оцінка показників змагальної діяльності Rugby Europe Championship 2022. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура, 2023. №39. С. 47–52.

11. Квасниця О., Тищенко В., Латишев М. В., Квасниця І., Омельчук М., Кірсанов М. Аналіз змагальної діяльності команд з врахуванням результату гри на чемпіонаті Європи з Регбі-15. Спортивна наука та здоров'я людини, 2024. №1 (11). С. 108–115.

12. Лизогуб В., Нечипоренко Л., Пустовалов В., та ін. Нейродинамічні властивості гравців-захисників різних видів спорту. Спортивний вісник Придніпров'я, 2023. №2. С. 121–128.

13. Маляр Н. С., Маляр Е. І., Дуда Б. П. Особливості використання засобів регбі у процесі фізичного виховання. Олімпійський рух на теренах Західної України–минуле та сьогодення, 2017. С. 75–77.

14. Маслова О. В. Урахування особливостей біологічного розвитку юних спортсменок при підготовці у спортивних іграх. Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія, 2013. №2. С. 45–48.

15. Мельник А. Ю., Стрельникова Є. Я., Ляхова Т. П. Роль змагальної діяльності в підвищенні рівня сучасного волейболу. Спортивні ігри, 2015. №1 (11). С. 115–117.

16. Мельник В., Кудріна Н., Ківерник О., Штефан Т. Особливості змагальної діяльності гандбольних команд високої кваліфікації в умовах чисельної нерівності. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, 2020. №17. С. 47–50.

17. Месітський В. С., Мартиросян А. А., Подоляка О. Б. Визначення оптимальної моделі тактичної підготовки для управління навчально-тренувальним процесом у регбіліг. Слобожанський науково-спортивний вісник, 2014. №4. С. 35–39.

18. Мітова О. Система засобів контролю підготовленості у командних спортивних іграх з позиції системного підходу. Спортивна наука та здоров'я людини, 2024. №1 (11).
19. Мулик В. В., & Крайник Я. Б. Кількісні характеристики рухових дій юних футболістів під час змагальної діяльності на етапі попередньо-базової підготовки. Спортивні ігри, 2019. №4 (14). С. 48–57. doi: 10.15391/si.2019-4.05.
20. Перевозник В. І., Мулик В. В., Паєвський В. В. Показники техніко-тактичних дій (одноборства) команди «МЕТАЛІСТ-1925» у чемпіонаті України 2019 року. Слобожанський науково-спортивний вісник, 2020. №4 (78). С. 24–29. doi: 10.15391/snsv.2020-4.004.
21. Перевозник В. І., Паєвський В. В. Порівняльний аналіз техніко-тактичних дій (на прикладі відбору м'яча) команди «МЕТАЛІСТ-1925» у різних зонах футбольного поля в іграх чемпіонату України 2019. Спортивні ігри, 2021. №2 (20). С. 64–71. doi: 10.15391/si.2021-2.06.
22. Платонов В. М. Сучасна система спортивного тренування. Київ: Перша друкарня, 2020. 704 с.
23. Помещикова І., Бондаренко М., Червона С., Кудімова О. Ігрові показники баскетболістів різного амплуа команди суперліги БК «Харківські Соколи». Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств у вищих навчальних закладах, 2022. №1. С. 107–114.
24. Ровний А. С., Ільїн В. М., Лизогуб В. С., Ровна О. О. Фізіологія спортивної діяльності. Харків : ХНАДУ, 2015. 556 с.
25. Ровний А. С., Лизогуб В. С. Психосенсорні механізми управління рухами спортсменів. Харків : ХНАДУ, 2016. 360 с.
26. Романенко В. В., Тропін Ю. М., Куліда А. О. Аналіз змагальної діяльності кваліфікованих тхеквондистів-юніорів. Єдиноборства, 2021. №3 (21). С. 44–59. DOI: 10.15391/ed.2021-3.05.
27. Стрикаленко Є. А., Шалар О. Г. Вплив інтелектуальних здібностей на ефективність змагальної діяльності гандболісток високого класу. Вісник

Чернігівського нац. пед. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. Фізична культура та спорт, 2017. №2 (147). С. 255–258.

28. Сушко Р. О. Аналіз ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей. Слобожанський науково-спортивний вісник, 2015. №4 (48). С. 84–89.

29. Темченко В. А. Реєстрація, обробка та аналіз показників змагальної діяльності в спортивних іграх. Фізичне виховання студентів творчих спеціальностей, 2006. №2. С. 37–48.

30. Чуча, Н., & Помещикова, І. (2022). Аналіз показників точності кидків м'яча у кошик у матчах чемпіонату Європи 2022 з баскетболу серед чоловічих команд. Спортивні ігри, 4(26), 53–63. doi: <https://doi.org/10.15391/si.2022-4.05>

31. Шинкарук О. Пошук та розвиток спортивного таланту: ретроспективний та сучасний аналіз. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020;(2):47-58.

32. Шинкарук О.А. Відбір і орієнтація спортсменів у системі багаторічної підготовки: колективна монографія. Вінниця: ТОВ «Планер»; 2018. С. 156-189.

33. Шкребтій ЮМ. Управління тренувальними і змагальними навантаженнями спортсменів високого класу. К.: Олімпійська література. 2005:104-5.

34. Щепотіна, Н. Ю. (2014). Модельні характеристики підготовленості та змагальної діяльності кваліфікованих волейболісток. Фізична культура, спорт та здоров'я нації, 18(2), 239–246. DOI: <https://doi.org/10.15391/fkz.2014-2.15>

35. Яцковський, В., Мельник, В., & Гнатюк, Я. (2018). Показники для контролю змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у стрітболі. Спортивна наука України, 5, 32–38. DOI: <https://doi.org/10.15391/snu.2018-5.04>

36. Beam, W., & Adams, G. (2010). *Exercise Physiology Laboratory Manual*. New York: McGraw–Hill. 320 p.
37. Bennett, M., Bezodis, N., Shearer, D. A., Locke, D., & Kilduff, L. P. Descriptive conversion of performance indicators in rugby union // *Journal of Science and Medicine in Sport*. 2019. Vol. 22, No. 3. P. 330–334.
38. Bompa, T. O. (2009). *Periodization training: Theory and methodology* (5th ed.). Human Kinetics. 342 p.
39. Bompa, T., & Buzzichelli, C. *Periodization training for sports*. 3rd ed. Champaign: Human Kinetics, 2015. 304 p.
40. Bremner, S., Robinson, G., & Williams, M. D. A retrospective evaluation of team performance indicators in rugby union // *International Journal of Performance Analysis in Sport*. 2013. Vol. 13, No. 2. P. 461–473.
41. Bunker, R. P., & Thabtah, F. A machine learning framework for sport result prediction // *Applied Computing and Informatics*. 2019. Vol. 15, No. 1. P. 27–33.
42. Bunker, R., & Susnjak, T. The application of machine learning techniques for predicting match results in team sport: A review // *Journal of Artificial Intelligence Research*. 2022. Vol. 73. P. 1285–1322.
43. Colomer, C. M., Pyne, D. B., Mooney, M., McKune, A., & Serpell, B. G. Performance analysis in rugby union: a critical systematic review // *Sports Medicine-Open*. 2020. Vol. 6. P. 1–15.
44. Fontana, F. Y., Colosio, A. L., Da Lozzo, G., & Pogliaghi, S. Player's success prediction in rugby union: From youth performance to senior level placing // *Journal of Science and Medicine in Sport*. 2017. Vol. 20, No. 4. P. 409–414.
45. Gabbett, T. J., Jenkins, D. G., & Abernethy, B. Relative importance of physiological, anthropometric, and skill qualities to team selection in professional rugby league // *Journal of Sports Sciences*. 2011. Vol. 29, No. 13. P. 1453–1461.
46. Hopkins, W. G., Hawley, J. A., & Burke, L. M. Design and analysis of research on sport performance enhancement // *Medicine and Science in Sports and Exercise*. 1999. Vol. 31, No. 3. P. 472–485.

47. Horvat, T., & Job, J. The use of machine learning in sport outcome prediction: A review // *Wiley Interdisciplinary Reviews: Data Mining and Knowledge Discovery*. 2020. Vol. 10, No. 5. Article e1380.
48. Jones, M. R., West, D. J., Harrington, B. J., Cook, C. J., Bracken, R. M., Shearer, D. A., & Kilduff, L. P. Match play performance characteristics that predict post-match creatine kinase responses in professional rugby union players // *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*. 2014. Vol. 6, No. 1. P. 1–7.
49. Jones, N. M., Mellalieu, S. D., & James, N. Team performance indicators as a function of winning and losing in rugby union // *International Journal of Performance Analysis in Sport*. 2004. Vol. 4, No. 1. P. 61–71.
50. Kraemer, W., Fleck, S., & Deschenes, M. (2011). *Exercise Physiology: Integrating Theory and Application*. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins. 512 p.
51. Kvasnytsya, O., Tyshchenko, V., Latyshev, M., Kvasnytsia, I., Polianychko, O., Kirsanov, M., ... & Hnutova, N. (2025). Longitudinal analysis of performance indicators in winning and losing teams in rugby union. *Journal of Physical Education and Sport*, 25(8), 1621-1628.
52. Kvasnytsya, O., Tyshchenko, V., Latyshev, M., Kvasnytsia, I., Mozoliuk, O., Rebryna, A., ... & Rybak, L. (2024). Comparative analysis of winning and losing teams in rugby union. *Journal of Physical Education and Sport*, 24(8), 1902-1908.
53. Lyakh, V., Mikołajec, K., Bujas, P., Witkowski, Z., Zając, T., Litkowycz, R., & Banyś, D. (2016). Periodization in team sport games – A review of current knowledge and modern trends in competitive sports. *Journal of Human Kinetics*, 54(1), 173–180. DOI: <https://doi.org/10.1515/hukin-2016-0053>
54. McArdle, W., Katch, F., & Katch, V. (2010). *Essentials of Exercise Physiology*. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins. 790 p.
55. Ortega, E., Villarejo, D., & Palao, J. M. Differences in game statistics between winning and losing rugby teams in the Six Nations Tournament // *Journal of Sports Science & Medicine*. 2009. Vol. 8, No. 4. P. 523.

56. Paolini, S., Bazzini, M. C., Rossini, M., De Marco, D., Nuara, A., Presti, P., & Fabbri-Destro, M. Kicking in or kicking out? The role of the individual motor expertise in predicting the outcome of rugby actions // *Frontiers in Psychology*. 2023. Vol. 14. Article 797.
57. Parmar, N., James, N., Hughes, M., Jones, H., & Hearne, G. Team performance indicators that predict match outcome and points difference in professional rugby league // *International Journal of Performance Analysis in Sport*. 2017. Vol. 17, No. 6. P. 1044–1056.
58. Sampaio, J., & Leite, N. Performance indicators in game sports // *Routledge Handbook of Sports Performance Analysis*. Routledge, 2013. P. 115–126.
59. Sasaki, K., Furukawa, T., Murakami, J., et al. Scoring profiles and defense performance analysis in Rugby Union // *International Journal of Performance Analysis in Sport*. 2007. Vol. 7, No. 3. P. 46–53.
60. Schoeman, R., & Schall, R. Comparison of match-related performance indicators between major professional rugby competitions // *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2019. Vol. 14, No. 3. P. 344–354.
61. Thomas, J. R., Martin, P., Etnier, J. L., & Silverman, S. J. Research methods in physical activity. *Human Kinetics*, 2022.
62. Till, K., Copley, S., O'Hara, J., et al. Using anthropometric and performance characteristics to predict selection in junior UK Rugby League players // *Journal of Science and Medicine in Sport*. 2011. Vol. 14, No. 3. P. 264–269.
63. Toselli, S., Merni, F., & Campa, F. Height prediction in elite Italian rugby players: A prospective study // *American Journal of Human Biology*. 2019. Vol. 31, No. 5. Article e23288.
64. Vahed, Y., Kraak, W., & Venter, R. Changes on the match profile of the South African Currie Cup tournament during 2007 and 2013 // *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2016. Vol. 11, No. 1. P. 85–97. D
65. Veal, A. J., & Darcy, S. *Research methods in sport studies and sport management: A practical guide*. Routledge, 2014.

66. Wilmore, J. H., Costill, D. L., & Kenney, L. (2007). *Physiology of Sport and Exercise*. Illinois: Human Kinetics. 592 p.